DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK & UDDANNELSE (DPU)
AARHUS UNIVERSITET

8. & 10. FEBRUAR 2016

INTERNATIONALE LÆSEUNDERSØGELSER – OG PIRLS

JAN MEJDING
SENIORFORSKER

INTERNATIONALE LÆSEUNDERSØGELSER – OG PIRLS

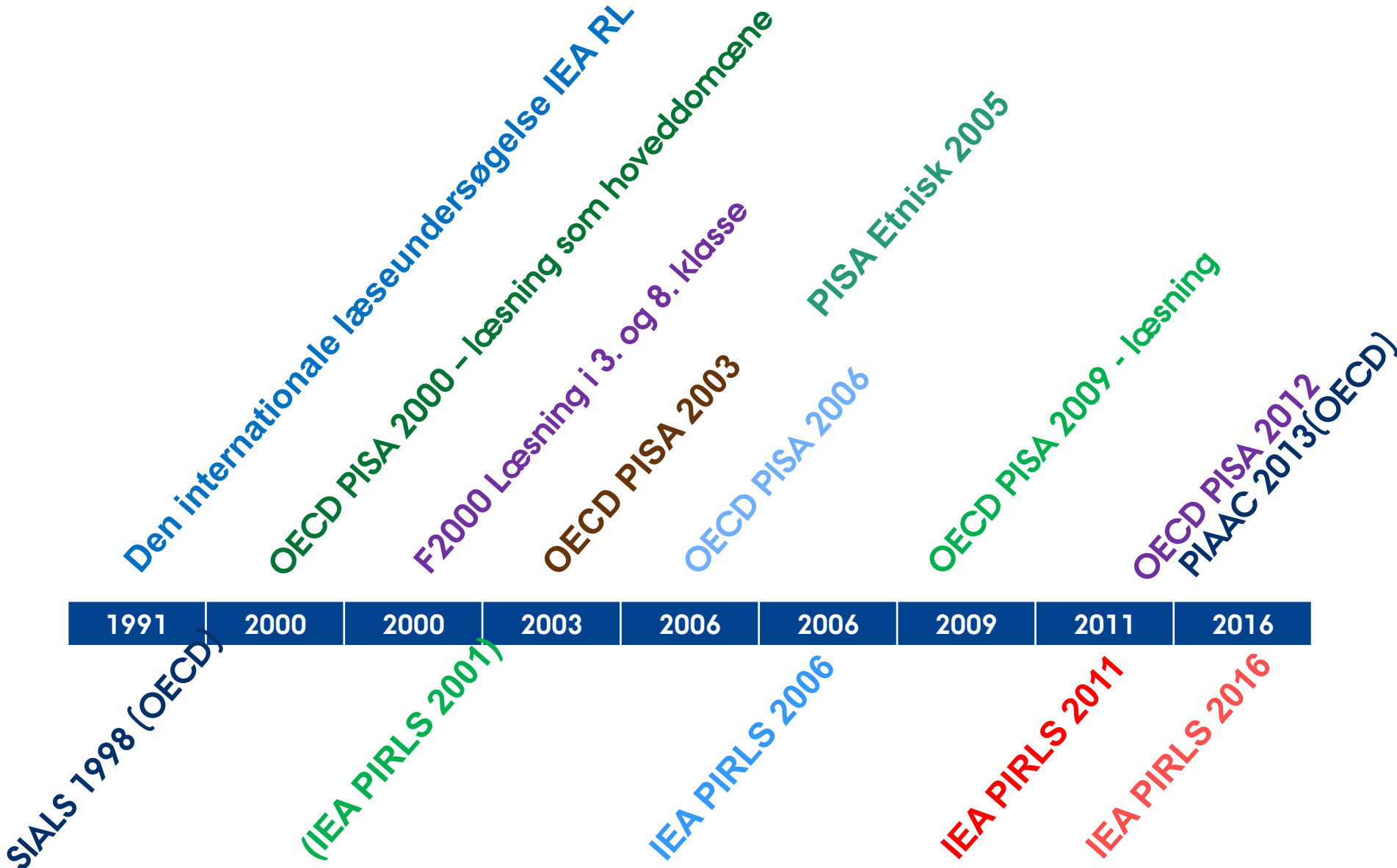

MEN DET BEGYNDTE FOR LÆNGE SIDEN

Lov nr. 221 af 11. juni 195.4

Lov om oprettelse af et pædagogisk institut.

Vi Frederik den Niende, af Guds Nåde Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg,

Gør vitterligt: Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1.

Stk. 1. Undervisningsministeren bemyndiges til at oprette et pædagogisk institut med hjemsted i København.

Stk. 2. Instituttets navn er Danmarks pædagogiske Institut.

§ 2.

MEN DET BEGYNDTE FOR LÆNGE SIDEN

§ 2.

Instituttet er en direkte under undervisningsministeriet hørende institution med nøje samarbejde til alle sider af pædagogisk virksomhed og har til formål:

a) At foretage undersøgelser og udføre arbejder af betydning for pædagogisk virksomhed. Instituttets undersøgelser skal hvile på videnskabelige metoder med bl. a. skoleforsøg og anden pædagogisk forsøgsvirksomhed som erfaringsmæssigt grundlag. Det foretager undersøgelser af såvel overvejende praktisk-pædagogisk værdi som undersøgelser af mere almen-teoretisk karakter.

b) Ved pædagogisk forsøgsvirksomhed udenfor instituttet, hvortil videnskabelig støtte ønskes, at være behjælpelig med at planlægge og koordinere forsøgene samt bearbejde resultaterne heraf.

d) Gennem publikationer at gøre rede for resultaterne af sit arbejde og iøvrigt at sørge for orientering om forhold af væsentlig betydning for pædagogisk virksomhed.

e) At forestå udsendelse og salg til skoler m. m. af sådant testmateriale og lignende, som på grund af sin særlige beskaffenhed ikke kan være frit tilgængeligt.

TIDLIGE UNDERSØGELSER

1956

- Florander, J.: *Forsøgsundervisning i III fm. ved Esbjerg skolevæsen*. En bearbejdelse fra forsøgsklasserne i skoleåret 1955-56 ved Grådybskolen, Esbjerg, til belysning af de opnåede resultater i dansk og regning.

1957

- Florander, J.: *En undersøgelse af, om skolebørn i Århus opnår bedre resultater i standpunktsprøver i regning med hele tal end de børn, der indgik i standardiseringen af disse prøver.* København: Danmarks pædagogiske Institut, 1957. Duplikeret. (1957.01)
- Florander, J.: *Skoleforsøg i Tyskland*. Dansk pædagogisk Tidsskrift, 1957, 5. årg, 82-85. (1957.02)
- Thomsen, E.: Danmarks pædagogiske Institut. *Pedagogisk Forskning*, Nordisk tidsskrift for pedagogikk, 1957, 1. årg., 57-65. (1957.03)
- Thomsen, E.: Nogle problemer ved vurdering og karaktergivning. Dansk pædagogisk Tidsskrift, 1957, 5. årg., 385-407.

TIDLIGE UNDERSØGELSER

1978

- Jansen, Mogens, Bo Jacobsen og Poul Erik Jensen: *The Teaching of Reading – without Really any Method. An Analysis of Reading Instruction in Denmark*. København og New Jersey: Munksgaard og Humanities Press 1978. (1978.09)
- Florander, Jesper: Hvordan klarer læreren arbejdet? *Uddannelse*, 1978, 6, 390-402. (1978.19)
- Florander, Jesper: *Store skoler burde være bandlyst.* Ajstrup: Ajstrup skole, 1978. (1978.24)

1983

- Dalby, M.A., C. Elbro, M.Jansen, T.Krogh & W.P.Christensen: Bogen om læsning – forudsætninger og status 1, Munksgaard og DPI, 1983. (1983.50)

1990

- Allerup m.fl.: *Tid til dansk 1 – fire års evaluering af et udviklingsarbejde*, DPI & Folkeskolens Udviklingsråd, 1990. (1990.29-38)

MEN DET BEGYNDTE FOR LÆNGE SIDEN

SØNDAG 19. FEBRUAR 1984

Chok for de dårlige læsere i gymnasiet

Læsepædagogen Tove Kettner Heiberg, der underviser på Frederiksborg Amts Taleinstitut, har på Allerød Amtsgymnasium undersøgt de unges læsehastighed, og den er meget forskellig. Men også de voksne har problemer. Mange læser som børn i 4.klasse

Af
MARIANNE FOGTMANN

I en gymnasieklasse med 28 elever kan der sidde én, som læser 120 ord i minuttet, mens andre i klassen er i stand til at klare 600 ord på samme tid. Men alle elever får lige mange lektier for.

Den langsomme læser brug al sin fritid på at nå igennem, mens den hurtige overkommer også engagere sig i sport og personligshedsudviklende fritidsfornøjelser.

– Jeg tror ikke, at gymnasi-

Mogens Jansen, formand for Læsepædagogerne

– Jeg vil vove den påstand, at mange voksne læser på niveau med elever i 4. klasse, siger Tove Kettner Heiberg.

Mattæus-effekten

Men samtidig erkender hun, at unge i dag forlader folkeskolen med meget forskellig ballast, og nogle med meget lidt.

– Dansktimerne er skåret ned med 40 pct. Det har betydet, at der er blevet større forskel mellem elevernes læseevner. Vi har fået endnu flere dygtige læsere, men også en større gruppe dårlige læsere. Midtergruppen, som tidligere var stor og klarede sig, fordi der var tid nok til at lære, er nu svundet ind.

»Mattæus-effekten« er slået igennem: *Enhver, som har, ham skal der gives, og han skal have overflod; men den, der ikke har*

19.1-UDVALGET

PIRLS 2011: 4. kl.
Ugentligt timetal: 5,48

Udvikling i dansktimetallet i folkeskolen				
Kl-trin	1962/63 antal klokketimer	1984/85 antal klokketimer	Forskel	% ændring
1.	7,95	6,38	-1,57	-19,75%
2.	8,63	5,70	-2,93	-33,95%
3.	8,00	5,02	-2,98	-37,25%
4.	8,19	4,54	-3,65	-44,57%
5.	8,25	4,40	-3,85	-46,67%
6.	5,92	4,33	-1,59	-26,86%
7.	4,72	4,27	-0,45	-9,53%
i alt	7,38	4,95	-2,43	-32,95%

DPI's LÆSEPRØVER

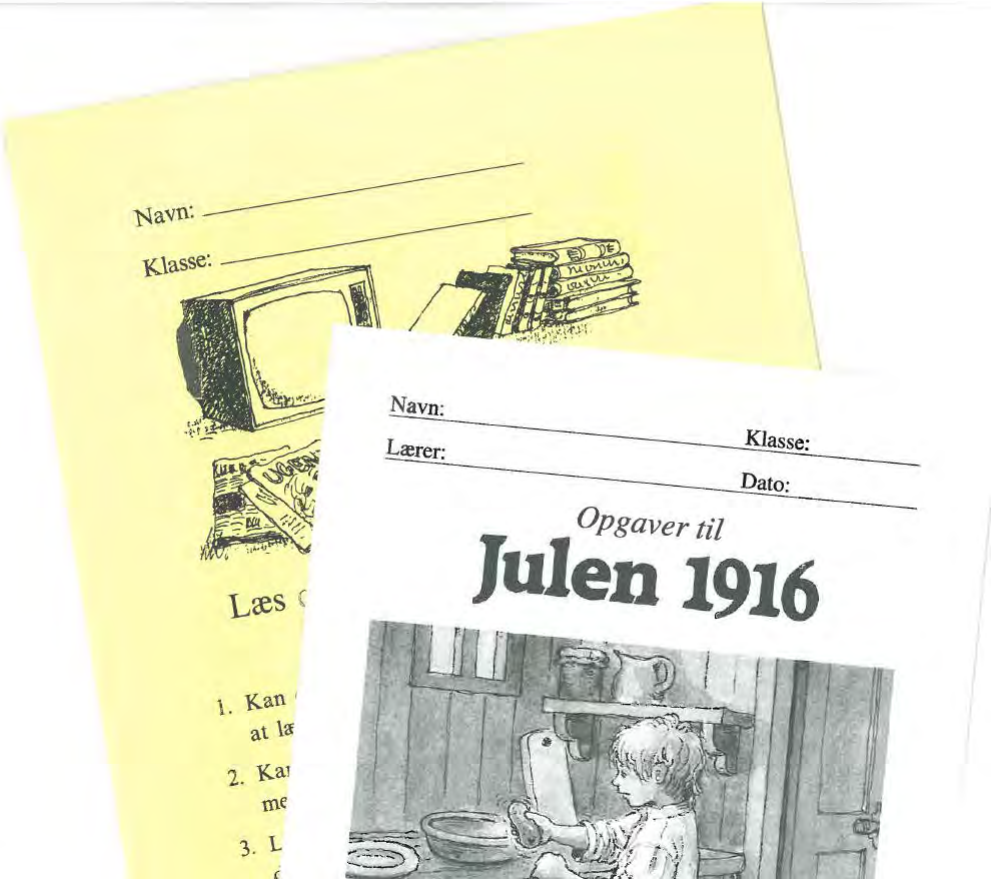

DEN GRIMME ÆLLING OG SVANERNE 1994

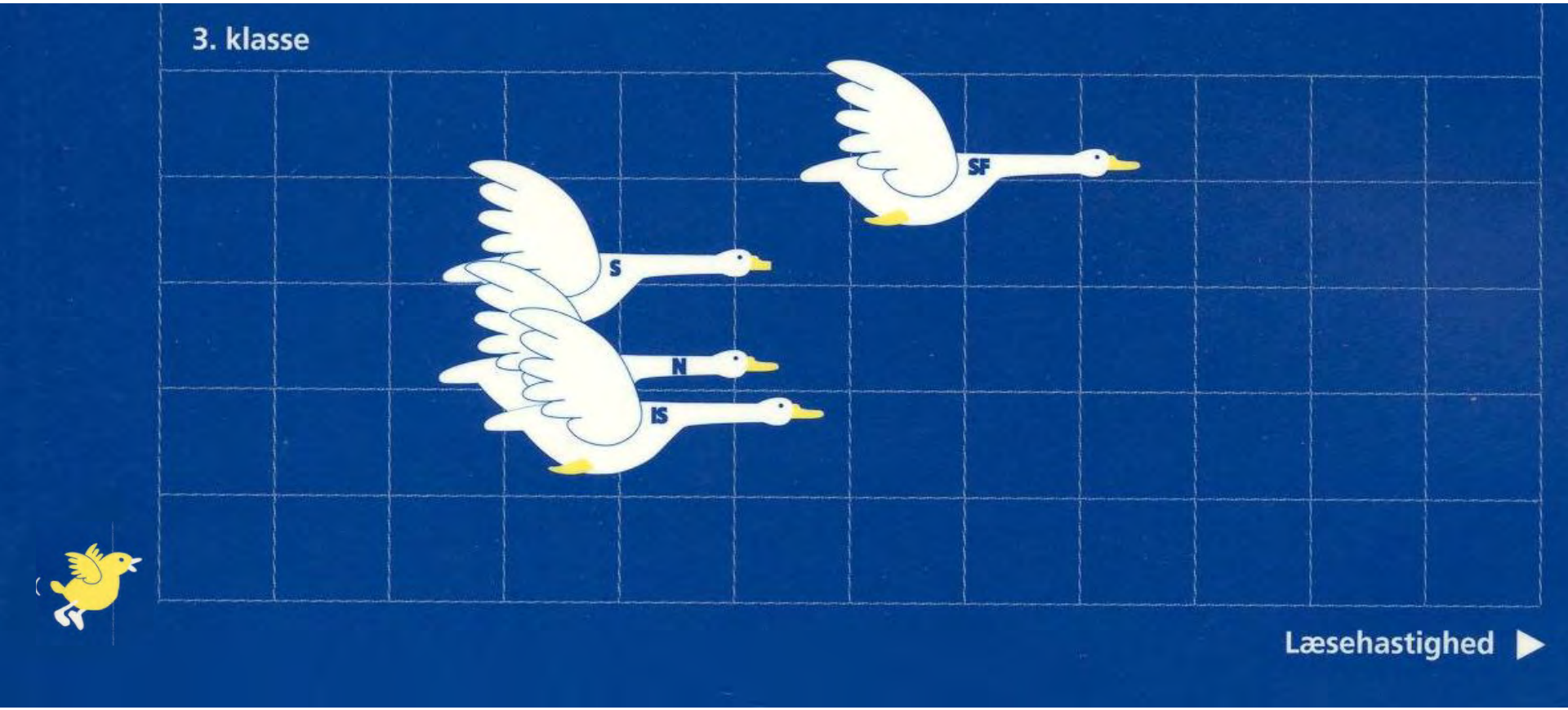

Folkeskolen, nr. 38, 1992

Af ULLA SØGAARD THOMSEN

FORSKERE UENIGE OM LÆSEUNDERSØGELSE

Danske børn får dårlig placering i international læseundersøgelse

For første gang i verdenshistorien er der blevet foretaget en international, sammenlignende undersøgelse af børns læsefærdighed. Omkring 30 lande deltager i undersøgelsen, og de første delresultater offentliggøres i løbet af efteråret.

Allerede før offentliggørelsen af den første delrapport er der imidlertid opstået uenighed mellem forskerne om, hvordan de indsamlede data skal bearbejdes for at give et reelt billede af børns læsefærdighed i forskellige lande.

Den opgørelsesmetode, som forfatteren til den første rapport, newzealænderen Worrick Elley, har brugt, placerer danske børn på 3. klassetrin blandt de dårligste læsere, mens danske 8. klasseelever ligger i midtergruppen blandt de deltagende lande.

– Det skyldes, at danske børn læser langsomt, siger Peter Allerup, som arbejder med den statistiske bearbejdning af materialet.

To aspekter

– Når vi i danske undersøgelser vil måle børns læsefærdighed, måler vi dels læsehastigheden og dels læseforståelsen. De to aspekter af læsefærdigheden må adskilles, men det er de ikke blevet i den første rapport. Her er de spørgsmål, som eleverne ikke har nået at besvare, blevet optalt som fejl. Langsomme læsere bliver på den måde automatisk gjort til dårlige læsere.

– I projektets styringskomité har Worrick Elley da også stået alene med sine synspunkter, og styringskomiteen har bedt danske og hollandske forskere om at udarbejde en mere detaljeret rapport, siger Peter Allerup.

Pædagogiske forskelle

– Uenigheden mellem forskerne afspejler forskelle i de pædagogiske metoder, siger Jan Mejding, som har stået for den praktiske gennemførelse af undersøgelsen i Danmark.

– I Danmark og i flere andre vesteuropæiske lande er vi gået bort fra de gammeldags «taltræningsmodeller». Vi lægger stor vægt på elevernes læseforståelse. En dansk lærer vil til hver en tid sige til sine elever, at det vigtigste ikke er hvor langt de når i en tekst, men at de forstår det, de læser. Danske lærere giver børn en meget brugsprægget holdning til læsning.

– Vi var selvfølgelig klar over, at når man udfører en sådan sammenlignende undersøgelse, så er det nærliggende at opstille en liste over, hvilke landes elever, der klarer sig bedst, og hvem der ligger i bunden. Sådan en liste kommer der også i den første delrapport, men vi håber ikke, at det bliver det, man lægger vægt på, for der er så mange andre spændende resultater at tage fat på, siger Jan Mejding.

Detaljeret forarbejde

Det er IEA (The International Association for The Evaluation of Educational Achievement), som står for den samlede undersøgelse, «Project Reading Literacy», men undersøgelserne i de enkelte lande er udført af lokale institutioner. Danmarks Pædagogiske Institut, DPI, står for undersøgelsens danske del.

Undersøgelsen består af en række test, som er besvaret af et repræsentativt udsnit af 9-årige og 14-årige børn i de deltagende lande. Børnene er blevet præsenteret for tre forskellige typer tekster, og ud fra hver tekst har de besvaret nogle spørgsmål, der viser, om de har forstået teksten. Spørgsmålene er formuleret som en «multiple choice»-test, hvor børnene skal sætte kryds ved en af fire svarmuligheder.

Der ligger et meget stort og detaljeret forarbejde til grund for undersøgelsen. De involverede forskere har sørget for, at de anvendte tekster er «clearet» for kulturelle forskelle. Sværhedsgraden er blevet afprøvet gennem pilotprojekter for at sikre, at der er tale om et ensartet prøvemateriale, som kan danne udgangspunkt for sammenligninger.

Desuden har DPI's forskere bidraget til undersøgelsen med gennemarbejdede statistiske modeller, som har gjort det muligt at lave en skala, der giver en statistisk sikkerhed.

Det har dog ikke været muligt at tage højde for, at nogle børn er vant til den form for prøver, mens prøveformen for andre, bl.a. danske børn, er uvant og måske har bevirket, at de bruger længere tid på besvarelserne end de prøvevante børn.

Grundig analyse mangler

De danske forskere ærgrer sig over, at den første delrapport er gået i trykken, før der er foretaget en grundigere bearbejdning af materialet.

– Det interessante er jo ikke at opstille en top-10-liste over, hvilke børn der har scoret flest point i testen. Det interessante er at finde frem til de faktorer, der har betydning for, hvordan børns læsefærdighed bedst udvikles, siger Børge Prien, som også har deltaget i arbejdet fra DPI's side.

– Mange resultater vil sikkert ændre sig, når vi får adskilt læsehastighed og læseforståelse og opgjort materialet en gang til.

– Andre resultater er så massive, at man godt kan uddrage konklusioner. F.eks. er det tydeligt, at piger i alle lande klarer sig bedre end drengene på 3. klassetrin, mens forskellen i nogle lande – bl.a. i Danmark – er blevet udjævnet i 8. klasse.

Betydningsfulde faktorer

Undersøgelsens resultater vil kunne bruges til at indkredse nogle faktorer, som kan vise sig at have tæt sammenhæng med læsekompetencen, siger Børge Prien.

– Vi kan allerede ud fra de foreløbige sammenkædninger af faktorer se, at en af de enkeltfaktorer, som har stor betydning for børnenes læsefærdighed er, om der findes mange bøger i deres hjem. Skolens faciliteter har også stor betydning, f.eks. kan vi se en klar sammenhæng mellem børns læsefærdighed og eksistensen af et skolebibliotek på deres skole.

– Jeg tror, vi vil finde flere af den slags resultater, når vi får analyseret materialet grundigere og især når vi finder frem til, hvad det er for et samspil af faktorer, der har betydning for læsekompetencen. Det ser nemlig ikke ud til, at der er nogen enkeltfaktor, der træder frem som den afgørende faktor for, hvorfor nogle børn læser bedre end andre.

Nordisk samarbejde

De nordiske lande havde på forhånd aftalt en fælles bearbejdning af undersøgelsens resultater. Det bliver ikke mindre spændende efter det har vist sig, at de nordiske landes resultater er spredt over hele feltet.

– De finske børn har klaret testen utrolig godt, og det bliver spændende at få indkredset, hvad det skyldes. Det har vi ikke umiddelbart nogen forklaring på. Vi skal nu i gang med at undersøge, hvor forskellene mellem de nordiske lande ligger, f.eks. i undervisningsmetoder. Man kan også forestille sig, at finsk er et mere «læsevenligt» sprog end f.eks. dansk, hvor der er stor forskel fra udtale til skriftsprog, siger Børge Prien.

Millioner af data

En af nyskabelserne ved undersøgelsen er, at det bliver muligt for alle lande at få adgang til hinandens data. Forskerne har utrolig mange tal at arbejde med. Bare for Danmarks vedkommende er der indsamlet 1,6 millioner data.

I det danske materiale er der også store forskelle mellem forskellige klasser, men der er endnu ikke opgjort resultater for den danske del af undersøgelsen alene.

– Forskningsmæssigt får vi en fantastisk mulighed for at dykke ned i, hvad læsning egentlig er. Og jeg er overbevist om, at vi vil få øje på nogle ting, som viser sig at spille en væsentlig rolle for læsningen, men som man ikke umiddelbart finder frem til i en undersøgelse på nationalt plan, siger Børge Prien.

Ulla Søgaard Thomsen er freelance journalist.

I Danmark lægger vi stor vægt på elevernes læseforståelse. En dansk lærer vil til enhver tid sige til sine elever, at det vigtigste ikke er hvor langt de når i en tekst, men at de forstår det de læser. Det kan være forklaringen på de danske børns dårlige placering.

Foto: Kristine Thorgaard

MEN DET BEGYNDTE FOR LÆNGE SIDEN

Torsdag 17. september 1992

Danske børn læser langsomst i Europa

Læseundersøgelse: Danske ni-årige placerer sig på sidstepladsen i Europa og fjerdesidst på verdensplan, når det gælder læsehastighed. Men som 14-årige rykker de op midt i feltet.

AF ELISABETH LUMBY

Læseundersøgelsen: Den internationale læseundersøgelse er koordineret af The International Association for the Evaluation af Educational Achievement, en uafhængig sammenslutning af nationale institutioner for pædagogisk forskning. De deltagende lande i læseundersøgelsen er Belgien, Botswana, Canada, Cypern, Danmark, Finland, Frankrig, Grækenland, Hong Kong, Indonesien, Irland, Island, Italien, Nederlandene, New Zealand, Nigeria, Norge, Philippinerne, Portugal, Schweiz, Slovenien, Singapore, Spanien, Sverige, Thailand, Trinidad & Tobago, Tysland (dengang endnu delt), Ungarn, USA, Venezuela og Zimbabwe.

Nummer sjok af 19 europæiske lande og fjerdedårligst på verdensplan. Det er de mindre flatterende placeringer, 3.195 ni-årige danske elever på 3. klassetrin har fået i den første delrapport over den hidtil største internationalt sammenlignende undersøgelse af børns læsefærdigheder, i første omgang deres læsehastighed.

dagogiske Institut, der har stået for undersøgelsens gennemførelse i Danmark og som nu er i gang med at forske i resultaterne.

»Man har foreløbigt kun konstateret, hvor langt ele-

af skoletiden, men noget tyder på, at vi roligt kan øge ambitionsniveauet, især hvis man ønsker at udligne den sociale forskel mellem hjem med bøger og aviser og hjem uden,« siger undervisningsmi-

EN UNDERSØGELSE HAR VIST, AT DANSKE UNDERSKOLEBØRN LÆSER SÅ MEGET LANGSOMMERE END BØRN I LANDE, VI HELST VIL SAMMENLIGNE OS MED, AT VI ER RYKKET NED I KLASSE MED VENEZUELA OG TRINIDAD-TOBAGO.

PISA:

PROGRAMME FOR INTERNATIONAL STUDENT ASSESSMENT

PISA: HVAD ER LÆSEKOMPETENCE?

PISAs defintion :

at være i besiddelse af en funktionel læsekompetence vil sige, at man *forstår*,
kan *anvende*, *reflektere over* og *engagere sig i* indholdet af skrevne tekster, så man kan opnå sine mål, *udvikle sin viden* og sine muligheder og kan *deltage aktivt* i samfundslivet.

(Rammebeskrivelsen 2009).

LÆSNINGENS DELASPEKTER

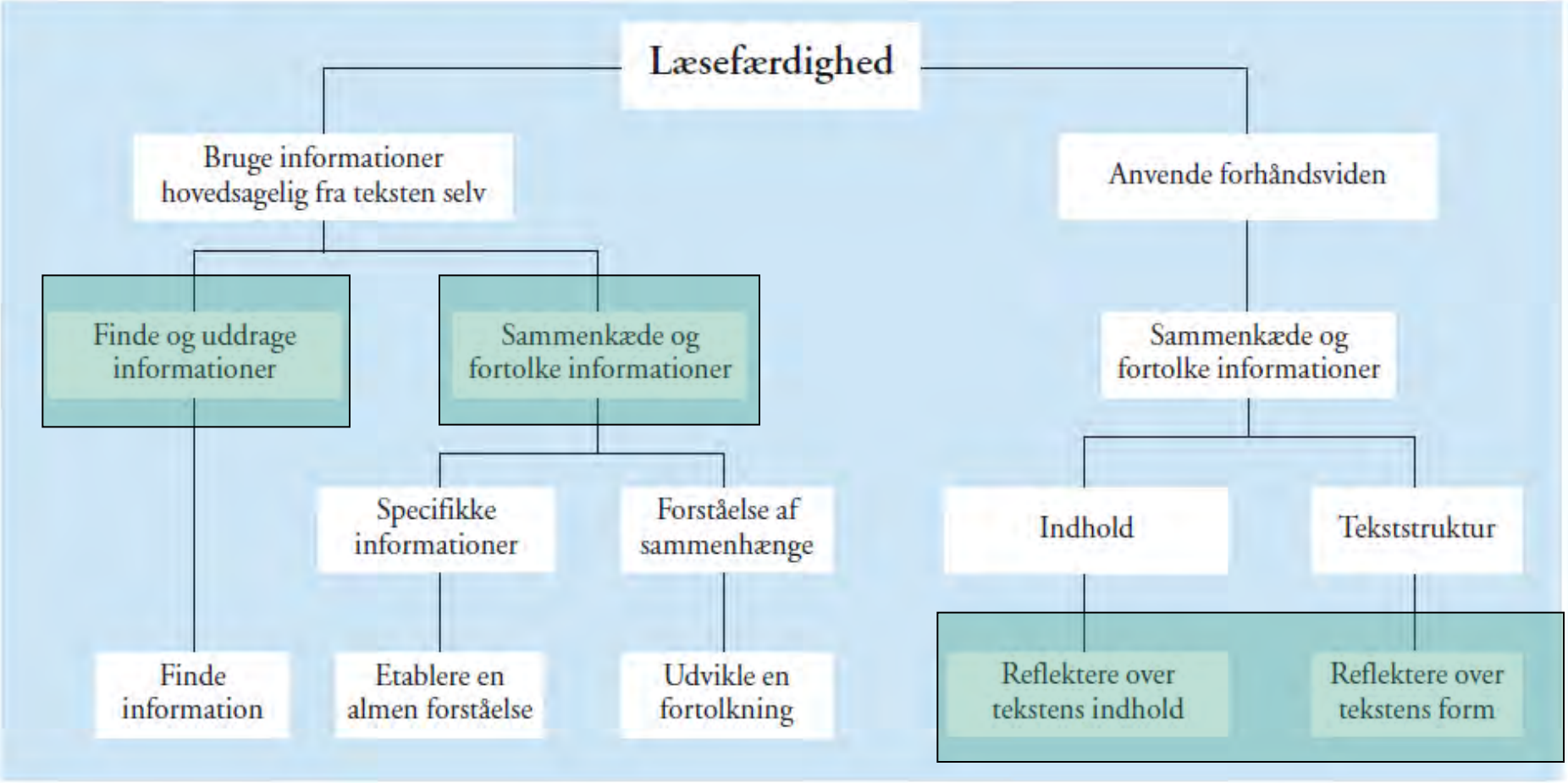

PISA udviklingstendenser 2000 - 2012

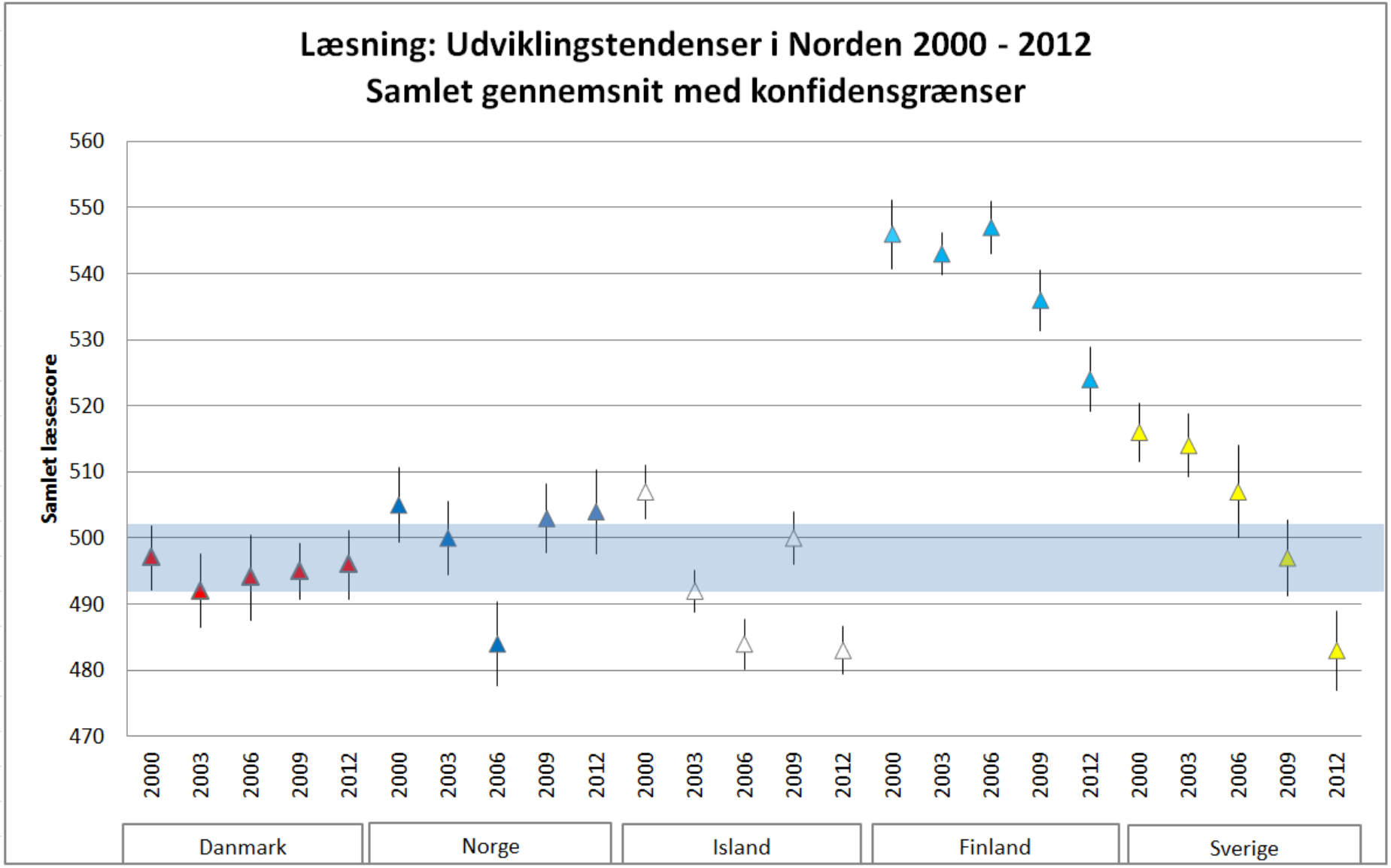

Blå farve = konfidensintervallet for det danske gennemsnit i PISA 2000

Særlige danske tests PISA 2009

1. **Ordafkodning**
   ”Find det ord, der er rigtigt stavet” (Petersen, 2008), en test af ortografisk kodning med 131 opgaver, der skal løses på 2 min.

   Find det ord, der er rigtigt stavet

fetter	fædder	fætter	fedder
pønde	pynte	pønte	pynde

2. **Ordkendskab**
   En synonymopgave med 25 opgaver (Petersen, 2008).
   Testen afvikles mundtligt. Testtager siger eksempelvis:
   ’Lille gulerod, er det squash, artiskok eller karotte?’
   Nedenfor ses formatet på svararket:

1	X	2

ORDAFKODNING OG LÆSENIVEAU - PISA 2009

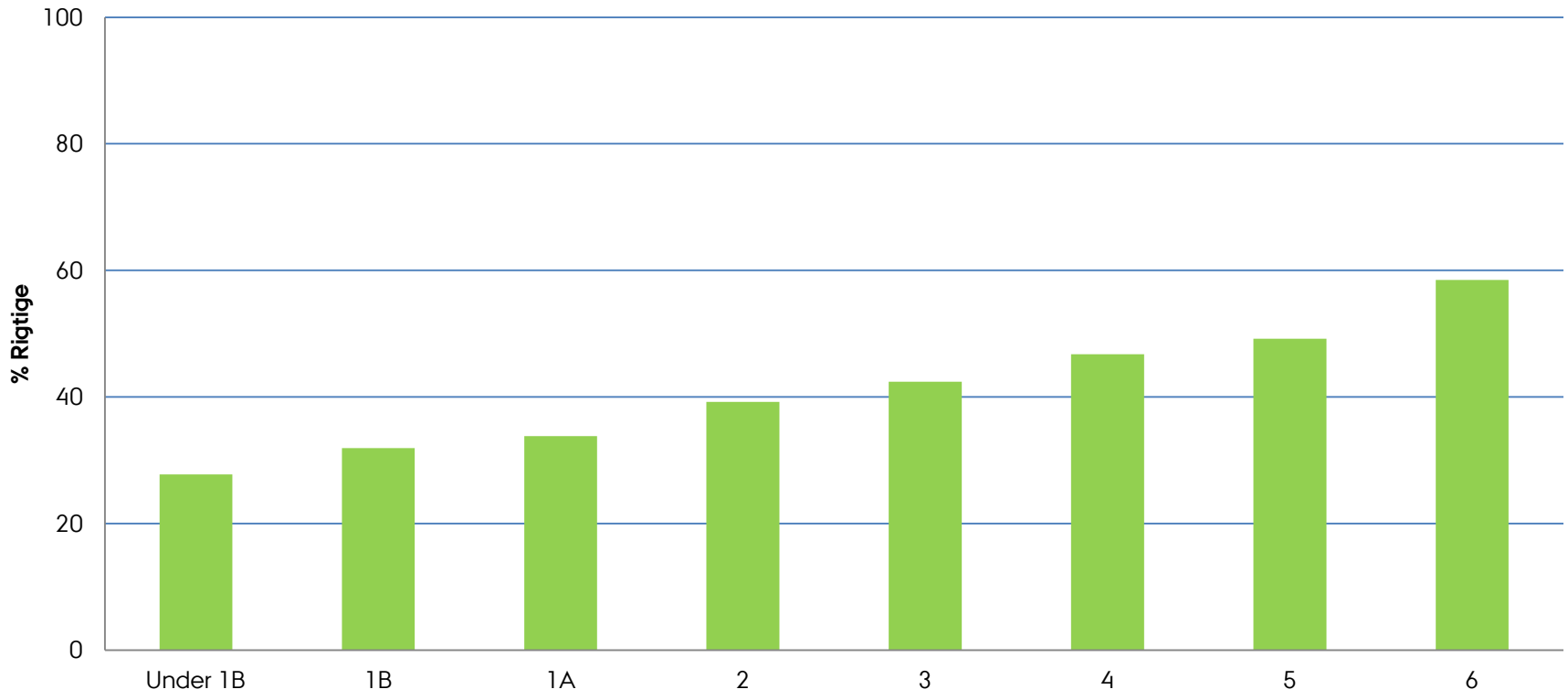

ORDKENDSKAB OG LÆSENIVEAU – PISA 2009

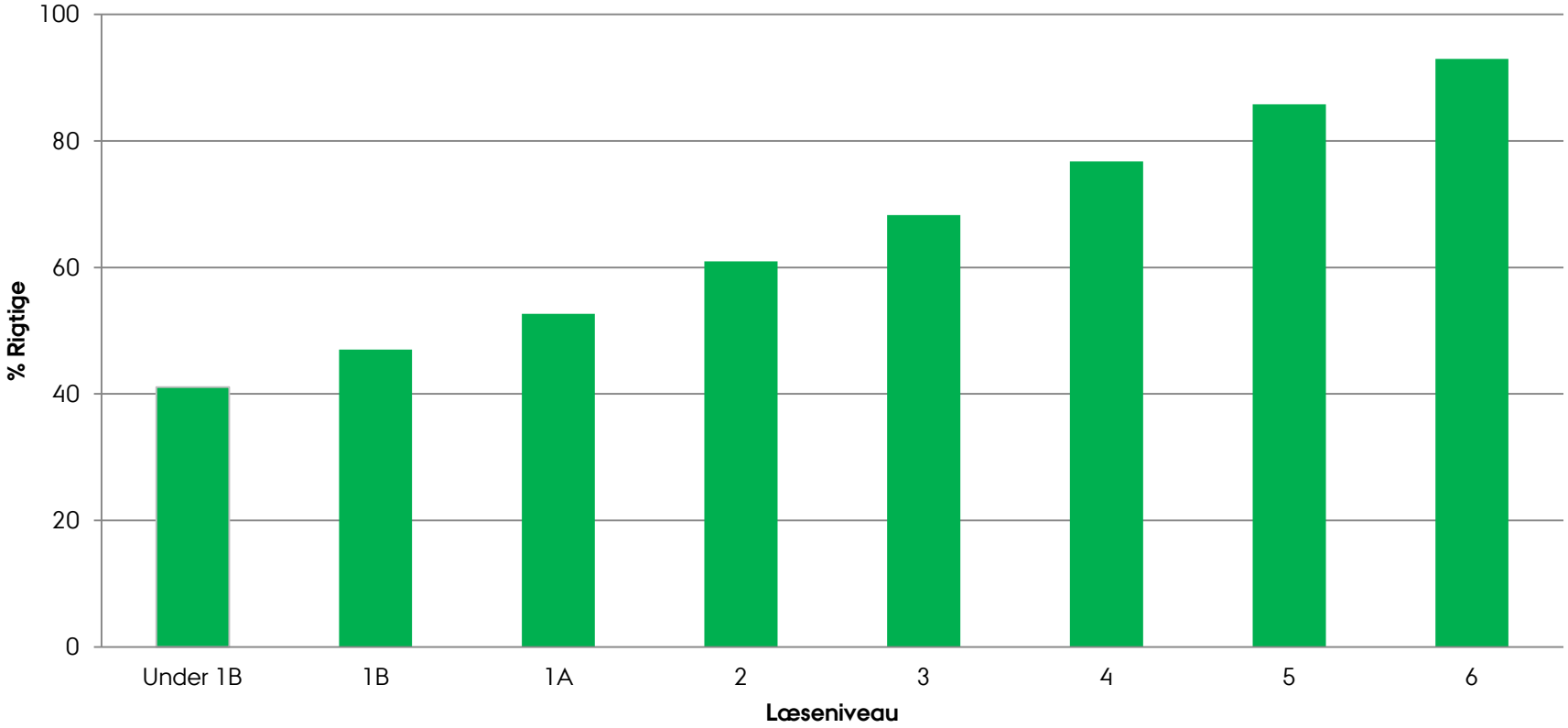

PIRLS: HVAD ER LÆSEKOMPETENCE?

PIRLS' defintion :

Færdighed til at *forstå* og *anvende* de *skriftsproglige udtryksformer*, der kræves af samfundet og/eller værdsættes af den enkelte person. Læsere kan danne sig en forståelse fra vidt forskellige tekster. De læser *for at lære*, for at *deltage i fællesskaber* med andre, der læser, i skolen eller i fritiden samt for deres *egen fornøjelse*s skyld.

(Rammebeskrivelsen 2015).

GENERELT OM PIRLS

- PIRLS undersøger *læsekompetence*
- Målgruppen er elever, der har modtaget fire års læse/skriveundervisning
- Danmark har deltaget i PIRLS i 2006 og 2011 (og snart også i 2016)
- PIRLS = Progress in International Literacy Study

Den internationale forskningsorganisation IEA står bag.

PIRLS 2011

- Mere end 325.000 elever på verdensplan
- I Danmark deltog et repræsentativt udvalg på 4.594 elever i 237 4. klasser fra 232 skoler

HOVEDRESULTATER

- Danske fjerdeklasser i top fem med seks andre lande
  Signifikant fremgang i læsning siden 2006 (8 point)
  Færre meget svage læsere i 2011 (fra 15 % til 12 %)

- **Informerende tekster** læses bedre end i 2006 (10 p)

- Eleverne er blevet bedre til at **fortolke, samordne og vurdere** det, de læser (12 point)

HVORDAN TESTES LÆSNING I PIRLS?

Teoretisk udgangspunkt:

Læsekompetence er en *interaktiv proces* mellem **læser, tekst og læseformål i en bestemt læsesituation**

- Testen består af skønlitterære og informerende tekster
- Flervalgsspørgsmål og åbne spørgsmål

TEST AF LÆSNING

Udkigsbal

Opdag det sjove ved gåture i det fri

Er du på udkig efter noget sjovt at lave derhjemme eller i ferien?

En af de bedste måder at nyde naturen på er ved at vandre. Gåture er den mest populære form. De behøver ikke tage lang tid, og de kræver ikke noget specielt udstyr.

Teksterne:

- Skønlitterære
- Informerende

Spørgsmålene:

- Flervalgsspørgsmål
- Åbne spørgsmål

Hvad er det vigtigste, folderen vil fortælle om gåture?

(A) Det er dyrt og meget farligt.

(B) Det er den bedste måde at se dyr.

(●) Det er sundt og sjovt.

(D) Det er kun for eksperter.

Hvorfor syntes Tom, at Jesper var hans fjende i begyndelsen af historien?

fordi Jesper havde holdte en fest og inviterede Toms bedste ven men ikke Tom

EKSEMPEL PÅ ET ELEVHÆFTE

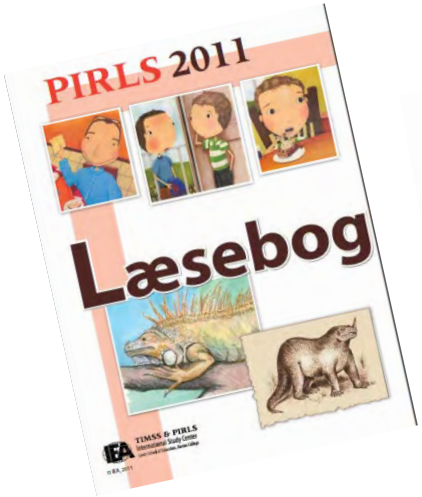

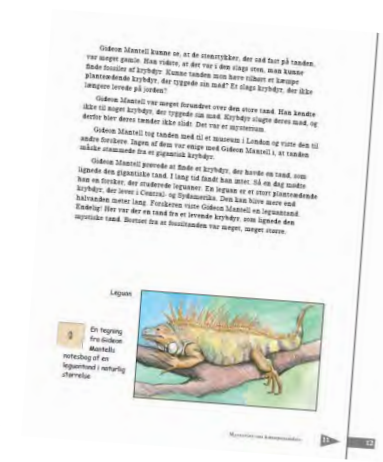

SPØRGSMÅLENE SÆTTER PROCESSER I GANG:

- Finde og uddrage informationer udtrykt direkte i teksten
- Drage direkte følgeslutninger
- Fortolke og samordne centrale ideer og informationer
- Undersøge og vurdere indhold, sprog og tekstuelle elementer.

DRAGE DIREKTE FØLGESLUTNINGER

Fjendetærte

af Derek Munson
Illustreret af Tara Calahan King

Det var en perfekt sommer, indtil Jesper Ravn flyttede ind lige ved siden af min bedste ven Søren. Jeg kunne ikke lide Jesper. Han holdt en fest, og jeg blev ikke engang inviteret. Men det blev min bedste ven Søren.

2. **Hvorfor syntes Tom, at Jesper var hans fjende i begyndelsen af historien?**

1 fordi Jesper havde holdt en fest og inviterede Toms bedste ven men ikke Tom

DRAGE DIREKTE FØLGES

Fjendetærte

af Derek Munson
Illustreret af Tara Calahan King

Det var en perfekt sommer, indtil Jesper Ravn flyttec
siden af min bedste ven Søren. Jeg kunne ikke lide Jespe
fest, og jeg blev ikke engang inviteret. Men det blev min

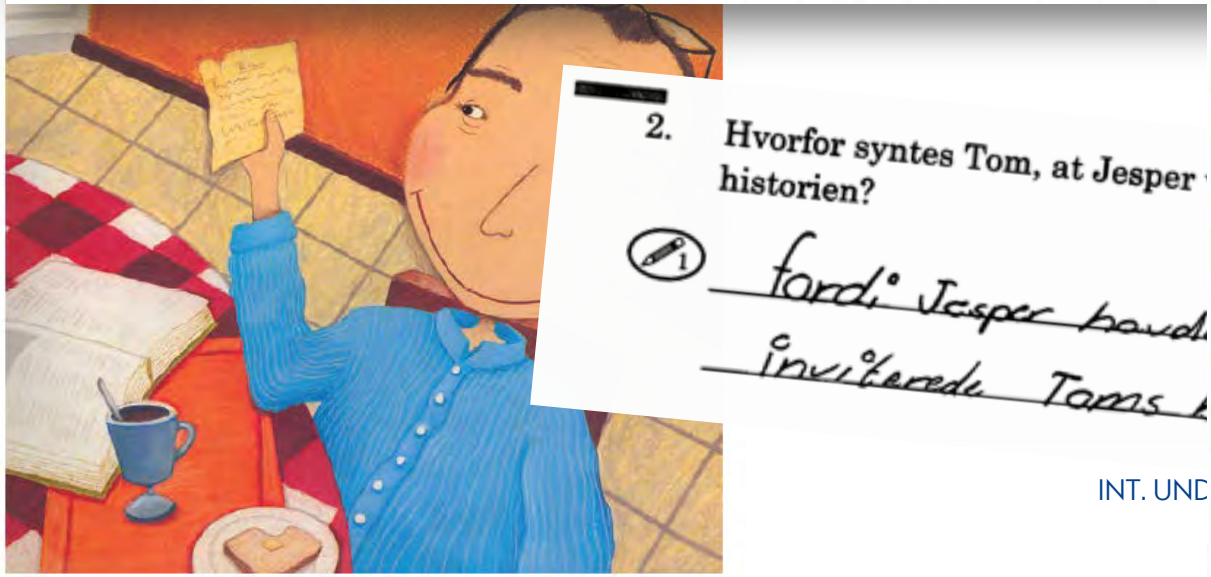

2. Hvorfor syntes Tom, at Jesper
historien?

1 fordi Jesper havde
inviterede Toms

Lande	Procent rigtige
2 Singapore	87 (1.1)
Irland	86 (1.4)
2 Danmark	84 (1.2)
Sverige	84 (1.4)
2 Canada	83 (1.0)
2 USA	83 (0.9)
Taipei (Taiwan)	82 (1.5)
† Nordirland	81 (1.8)
3 Hong Kong Kina	81 (1.4)
Portugal	80 (1.9)
New Zealand	79 (1.4)
1 Georgien	79 (1.6)
Tjekkiet	79 (2.2)
2 Kroatien	78 (1.5)
† Nederlandene	78 (1.5)
Australien	77 (1.9)
Rusland	77 (1.7)
Polen	76 (1.6)
3 Israel	76 (1.5)
Tyskland	75 (1.6)
Finland	75 (1.9)
Italien	74 (1.7)
Slovakiet	74 (1.6)
Slovenien	74 (1.9)
† England	73 (1.8)
Frankrig	72 (1.6)
2 Azerbaijan	71 (2.0)
Ungarn	71 (1.9)
Internationalt gns.	**70 (0.3)**

FORTOLKE OG SAMORDNE CENTRALE IDEER OG INFORMATIONER

Fjendetærte

"Jeg vil fortælle dig det her, Tom," sagde han til mig. "Fjendetærte er den hurtigste måde at slippe af med fjender på."

Det var en perfekt sommer, indtil Jesper Ravn flyttede ind lige ved den af min bedste ven Søren. Jeg kunne ikke lide Jesper. Han holdt en st, og jeg blev ikke engang inviteret. Men det blev min bedste ven Søren

Brug det, du har læst til at forklare, hvorfor Toms far i virkeligheden lavede fjendetærten.

P1 For at få dem til at vare gode venner. For han sagde jo at de skulle tilbringe en dag sammen.

FORTOLKE OG SAMORDNE CENTRALE IDEER OG INFORMATIONER

Han hviskede: "For at den skal virke, skal du tilbringe en dag sammen med din fjende. Hvad værre er, du er nødt til at være sød ved ham. Det er ikke let. Men det er nødvendigt for at få fjendetærten til at virke. Er du sikker på, at du vil gøre det her?"

Det var en perfekt sommer, indtil Jesper
den af min bedste ven Søren. Jeg kunne ikke lide Jesper. Han holdt en
st, og jeg blev ikke engang inviteret. Men det blev min bedste ven Søren

Brug det, du har læst til at forklare, hvorfor Toms far i virkeligheden lavede fjendetærten.

P1 For at få den til at vare gode venner. For han sagde jo at de skulle tilbringe en dag sammen.

FORTOLKE OG SAMORDNE IDEER OG INFORMATIONER

Han hviskede: "For at den skal virke, skal du
med din fjende. Hvad værre er, du er nødt til at
ikke let. Men det er nødvendigt for at få fjendetæ
sikker på, at du vil gøre det her?"

Det var en perfekt sommer, indtil Jesper
den af min bedste ven Søren. Jeg kunne ikke lide Jesper. Han holdt en
st, og jeg blev ikke engang inviteret. Men det blev min bedste ven Søre

Brug det, du har læst til at fork
virkeligheden lavede fjendetært

1) For at få den til at
For han sagde jo a
en dag sammen.

Lande	Procent rigtige
Rusland	75 (1.8)
3 Hong Kong Kina	73 (1.6)
Finland	71 (1.9)
Taipei (Taiwan)	69 (1.7)
Tyskland	64 (1.8)
2 USA	63 (1.2)
Sverige	63 (1.9)
Italien	62 (2.0)
† Nordirland	62 (2.4)
Ungarn	62 (1.8)
Polen	62 (1.9)
2 Kroatien	61 (1.7)
2 Canada	61 (1.4)
Irland	61 (2.1)
2 **Danmark**	60 (1.8)
† Nederlandene	59 (1.6)
† England	59 (1.8)
Portugal	58 (2.1)
3 Israel	58 (1.9)
Bulgarien	57 (2.3)
Slovakiet	57 (2.0)
2 Singapore	57 (1.6)
Slovenien	56 (2.0)
New Zealand	56 (1.8)
Tjekkiet	56 (2.5)
Spanien	55 (2.0)
Australien	53 (2.1)
Rumænien	52 (2.5)
1 Georgien	50 (2.0)
Internationalt gns.	50 (0.3)
Østrig	49 (2.0)
12 Litauen	47 (2.2)
Frankrig	46 (2.4)
2† Belgien (fransk)	46 (2.1)
Iran	45 (1.6)
† Norge	43 (2.0)
2 Azerbaijan	36 (2.4)

FORTOLKE OG SAMORDNE CENTRALE IDEER OG INFORMATIONER

13. Senere opdagelser viste, at Gideon Mantell havde taget fejl af, hvordan *Iguanodonen* så ud. Udfyld de tomme felter for at gøre skemaet færdig.

Sådan troede Gideon Mantell, at *Iguanodonen* så ud	Sådan mener forskere i dag, at *Iguanodonen* så ud
Iguanodonen gik på fire ben.	den gik på to ben.
den havde et ~~[illegible]~~ horn på hovedet.	*Iguanodonen* havde en pig på sin tommelfinger.
Iguanodonen var 30 meter lang.	den var cirka ~~[illegible]~~ 9 meter lang.

AT FORTOLKE OG SAMORDNE

Mange år senere fandt man flere hele *Iguanodon*-skeletter. De var kun omkring ni meter lange. Knoglerne viste, at de gik på bagbenene noget af tiden. Det, Gideon Mantell troede var et horn på næsen, var i virkeligheden en pig på dens "tommelfinger"! På baggrund af disse opdagelser, ændrede forskerne deres ideer om, hvordan *Iguanodonen* så ud.

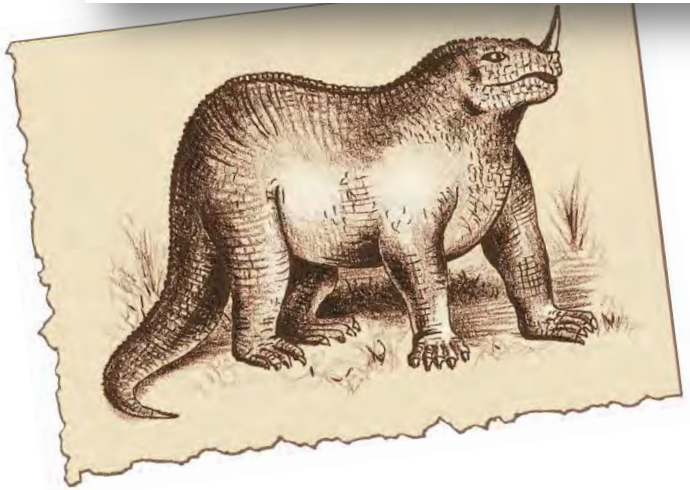

	Sådan troede Gideon Mantell, at *Iguanodonen* så ud	Sådan mener forskere i dag, at *Iguanodonen* så ud
1	*Iguanodonen* gik på fire ben.	den gik på to ben.
1	den harte et ~~[illegible]~~ horn på hovedet.	*Iguanodonen* havde en pig på sin tommelfinger.
1	*Iguanodonen* var 30 meter lang.	den var cirka ~~[illegible]~~ 9 meter lang.

Mange år senere fandt man flere hele *Iguanodon*-skeletter. De var kun omkring ni meter lange. Knoglerne viste, at de gik på bagbenene noget af tiden. Det, Gideon Mantell troede var et horn på næsen, var i virkeligheden en pig på dens "tommelfinger"! På baggrund af disse opdagelser, ændrede forskerne deres ideer om, hvordan *Iguanodonen* så ud.

Sådan troede Gideon Mantell, at *Iguanodonen* så ud	Sådan mener forskere i dag, at *Iguanodonen* så ud
Iguanodonen gik på fire ben.	den gik på to ben.
den harde et ~~[illegible]~~ horn på hovedet.	*Iguanodonen* havde en pig på sin tommelfinger.
Iguanodonen var 30 meter lang.	den var cirka ~~[illegible]~~ 9 meter lang.

F
ID

Mange år senere fandt man flere hele *Iguanodon*-sk
omkring ni meter lange. Knoglerne viste, at de gik på b
tiden. Det, Gideon Mantell troede var et horn på næsen
en pig på dens "tommelfinger"! På baggrund af disse op
forskerne deres ideer om, hvordan *Iguanodonen* så ud.

Sådan troede Gideon Mantell, at *Iguanodonen* så ud	Såd dag
Iguanodonen gik på fire ben.	de be
den harde et ~~[illegible]~~ horn på hovedet.	*Iguo* sin t
Iguanodonen var 30 meter lang.	2 ~~[illegible]~~

Lande	Procent helt rigtige
3 Hong Kong Kina	62 (2.3)
2 Singapore	57 (1.7)
Taipei (Taiwan)	53 (1.8)
Finland	48 (1.9)
Rusland	47 (2.1)
† England	46 (2.2)
Sverige	44 (2.4)
† Nordirland	44 (2.6)
2 **Danmark**	44 (1.8)
2 USA	44 (1.3)
Irland	44 (2.2)
2 Kroatien	42 (1.7)
Portugal	42 (2.2)
2 Canada	42 (1.4)
† Nederlandene	42 (2.1)
Ungarn	41 (1.8)
New Zealand	40 (1.6)
Italien	40 (1.9)
Australien	40 (2.0)
Tjekkiet	39 (2.1)
Tyskland	38 (1.7)
Bulgarien	37 (2.2)
3 Israel	36 (2.1)
Slovenien	33 (1.8)
12 Litauen	32 (1.8)
Internationalt gns.	32 (0.3)
Østrig	31 (2.0)
Frankrig	31 (1.8)
Slovakiet	30 (1.7)
2† Belgien (fransk)	29 (2.8)
Rumænien	27 (2.1)
Polen	26 (1.8)
Spanien	26 (1.6)
‡ Norge	23 (2.0)
Malta	22 (1.4)

HVILKE FAKTORER BESTEMMER NIVEAUET AF LÆSEFORSTÅELSE?

- Afkodning af de enkelte ord
- Ordkendskab
- Forhåndsviden
- Viden om tekstgenrer
- Verbal korttidshukommelse
- Metakognitive strategier
- IQ
- …

DANSKE ELEVER I 4. KL. LÆSER I TOP 5

Landegennemsnit på scoren for den samlede læsefærdighed med konfidensgrænser
(Den blå ramme markerer de lande, Danmark ikke adskiller sig signifikant fra)

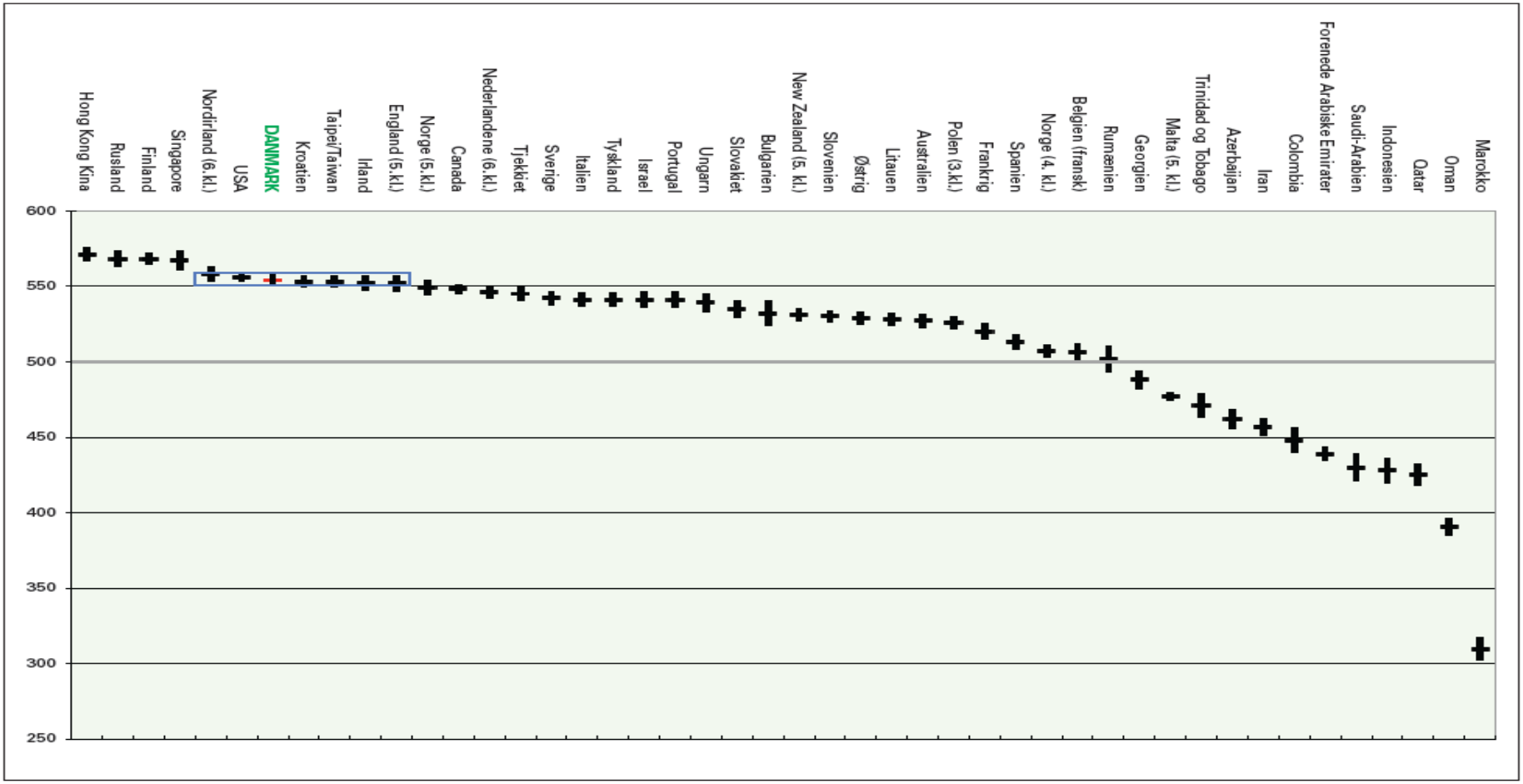

HVAD ER DER SKET SIDEN 2006?

Landegennemsnit i 2001, 2006 og 2011 sammenligneligt med Danmark

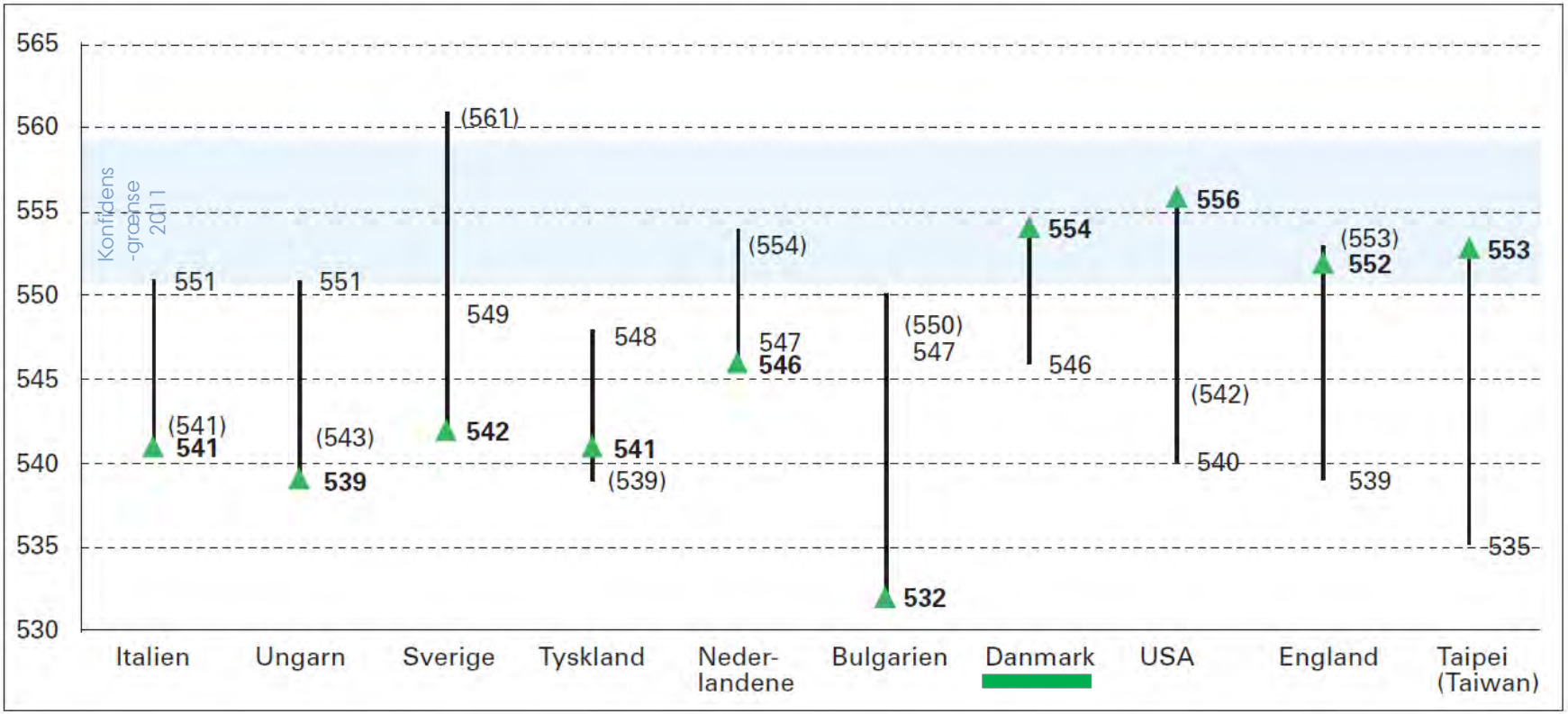

Tal i parentes er fra 2001, tal med fed skrift og grøn trekant er fra 2011. De øvrige tal er fra 2006.

HVAD ER DER SKET SIDEN 2006?

Landegennemsnit i 2001, 2006 og 2011 sammenligneligt med Danmark

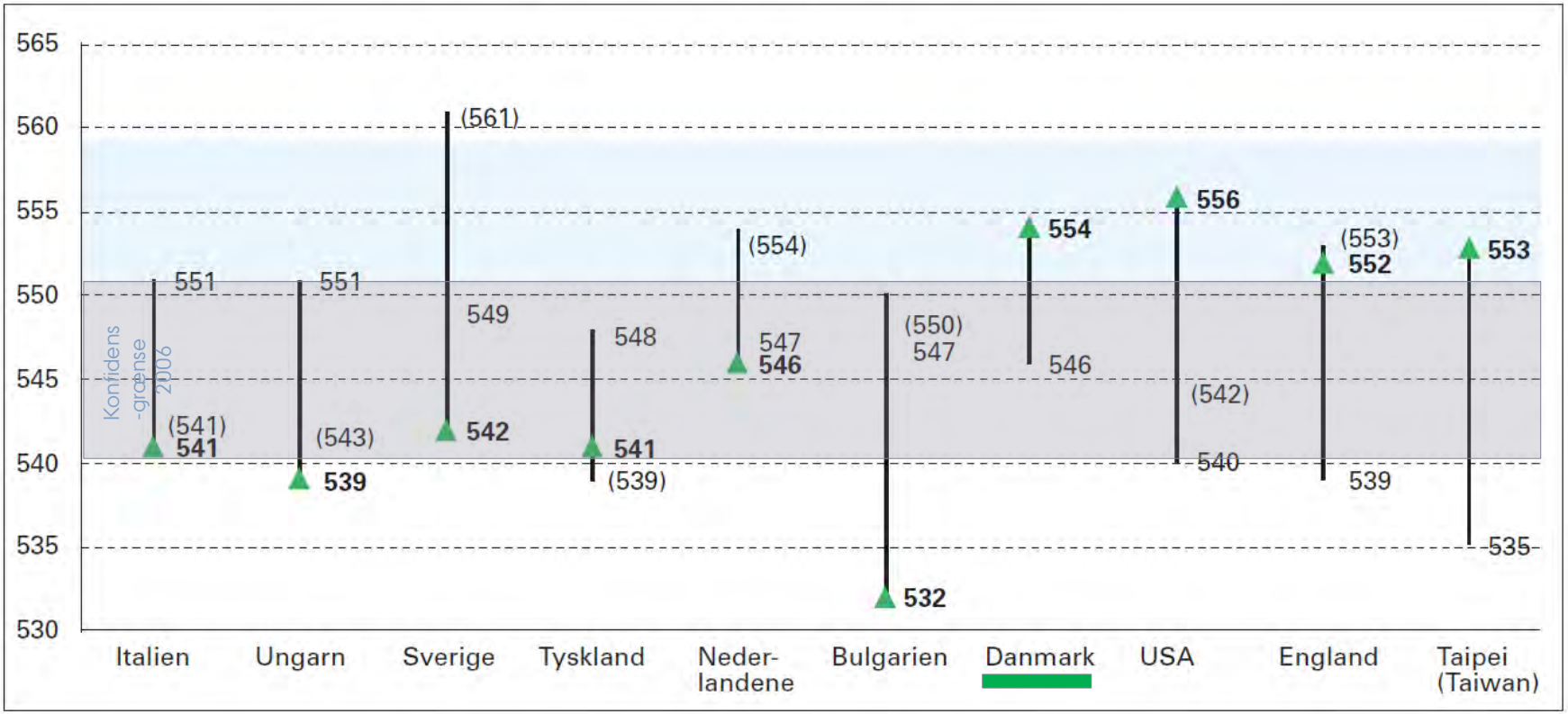

Tal i parentes er fra 2001, tal med fed skrift og grøn trekant er fra 2011. De øvrige tal er fra 2006.

NORDEN OG EU
PÅ DE FIRE KOMPETENCENIVEAUER

Elever på hvert kompetenceniveau i de nordiske lande og i EU

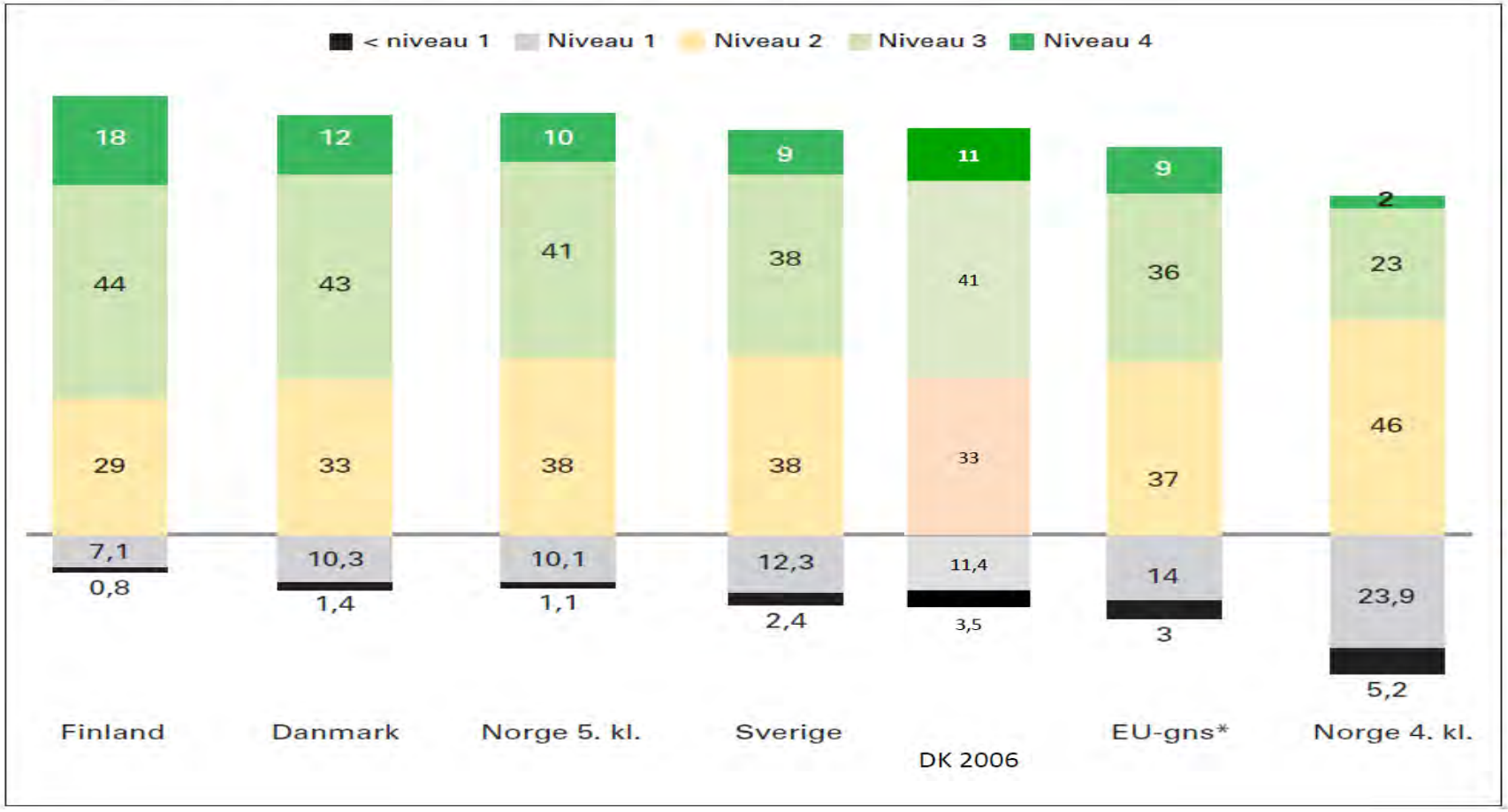

PIGER LÆSER BEDRE END DRENGE

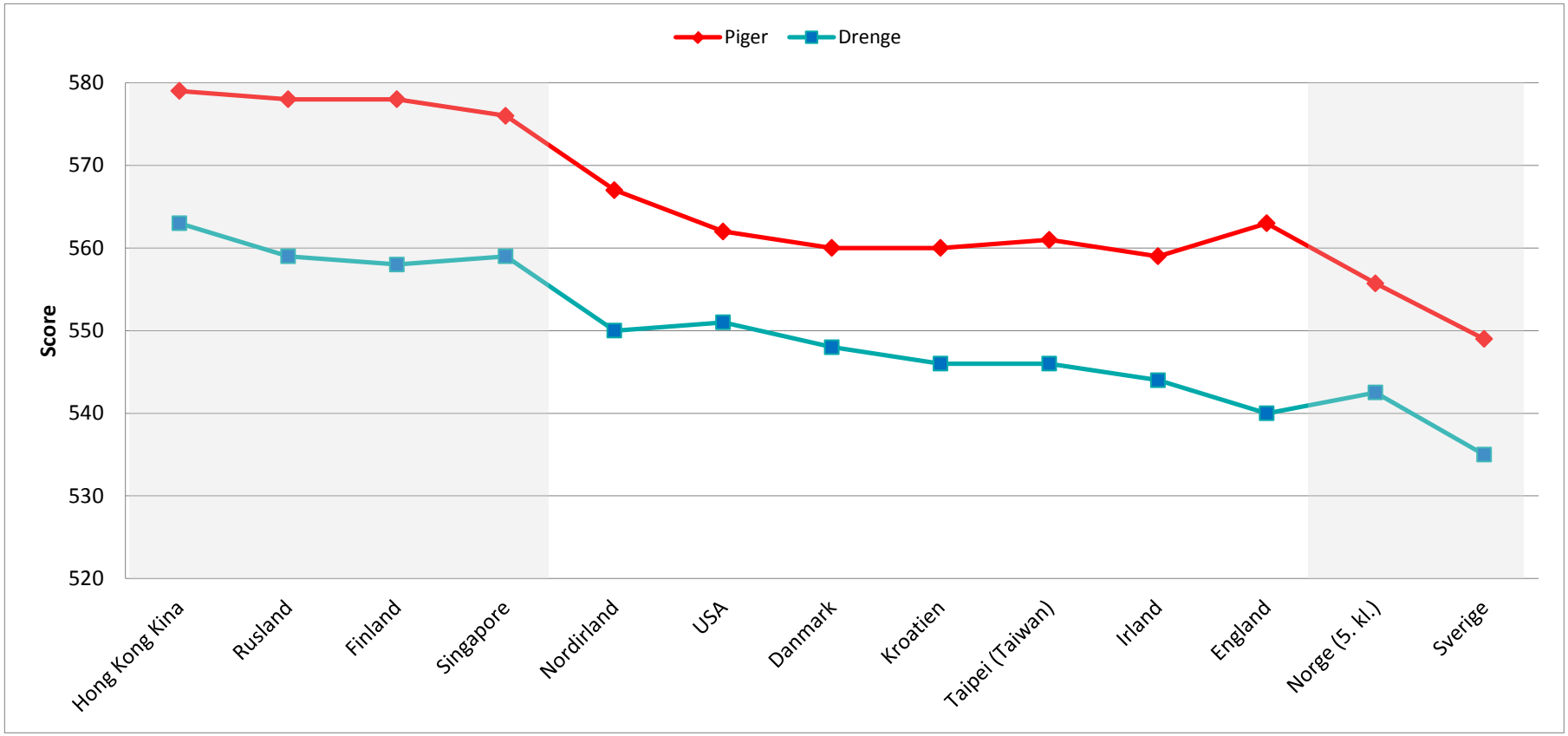

DANSKE BØRN KAN LIDE AT LÆSE

- 85 % af pigerne og 73 % af drengene svarer, at de mindst en gang om ugen læser for deres fornøjelses skyld
- Kun 6 % af pigerne og 13 % af drengene svarer, at de aldrig eller næsten aldrig læser
- Elever der læser ofte er også bedre læsere

HVAD LÆSER 4. KL. DRENGE OG PIGER
MINDST EN GANG OM UGEN?

Historier/romaner (skønlitteratur)
DK: 65 % af pigerne og 52 % af drengene
Læses signifikant mere end i Finland og Norge

Tegneserier
DK: 37 % af pigerne og 49 % af drengene
Læses signifikant mindre end i det øvrige Norden

Bøger der forklarer ting
DK: 55 % af pigerne og 56 % af drengene
Læses med samme frekvens som i øvrige Norden

UNDERVISNINGSTIMETALLET
ER IKKE AFGØRENDE I SIG SELV

Samlet årligt undervisningstimetal i hovedsproget á 60 minutter

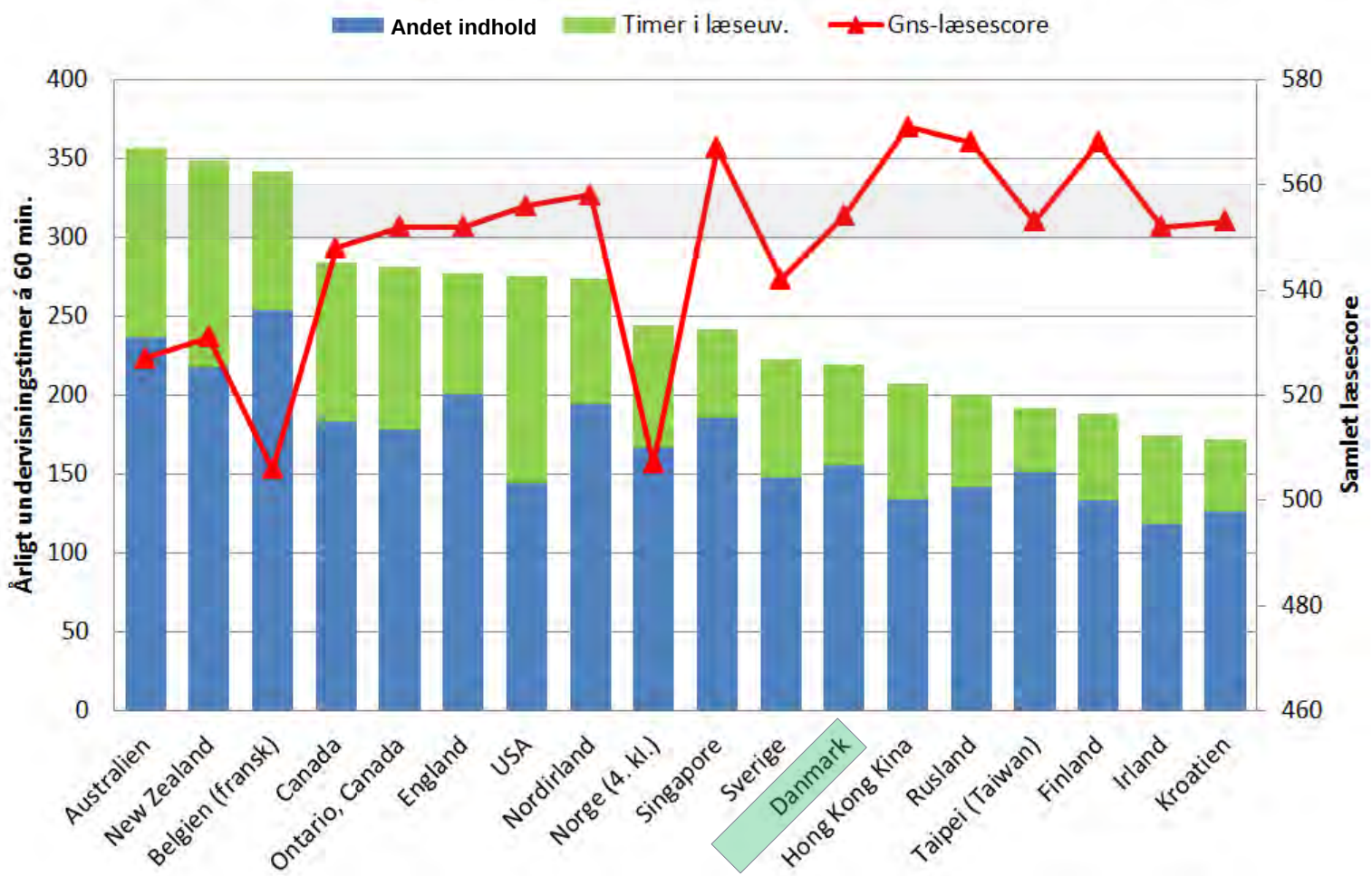

ET EKSEMPEL

Forskere i strid med Undervisningsministeren

Tre DPU-forskere protesterede, da Christine Antorini misbrugte deres forskningsresultater til at fremme sin egen politiske dagsorden

"Christine Antorini er blevet beskyldt for at være Fræk', men det er ikke sådan, jeg ser det. Jeg undrer mig bare over, at hun bliver ved med at foregive – med henvisning til vores forskning – at der er sammenhæng mellem antallet af lærertimer og elevernes præstationer" – selv om vores forskning IKKE kan bruges som argumentation for det …"

Det forklarer **DPU-lektor Jan Mejding**, der sammen med kollegerne Peter Allerup og Louise Rønberg offentliggjorde nogle rapporter, som Ministeriet for Børn og Undervisning selv havde været med til at betale en del af, og som konkluderede, at flere timer ikke i sig selv giver dygtigere elever. Men trods denne konkluston brugte ministeren sämænd rapporterne som argument for regeringens folkeskolereform (december 2012), der bl.a. foreslår flere lærertimer sammen med børnene. Det skete først i en pressemeddelelse og dernæst i et samråd i Folketinget (januar), hvor ministeren fastholdt stn fortolkning.

Pressemeddelelse misbrugte forskning

Stridens kerne – om flere timer i stg selv højner standarden – dukkede åbent op, da de tre forskere gjorde indsigelse mod ministerens pressemeddelelse som misbrug af deres forskning:

"Vores forskning er jo delvis betalt af ministeriet, og vi har haft et udmærket samarbejde med embedsmændene i hele processen. Vi havde offentliggjort vores pressemeddelelse, som var clearet med ministeriet forinden. Men senere samme dag kom så ministeriets pressemeddelelse under overskriften 'Fejlfortolkning …' Den pressemeddelelse havde vi ikke set forud, så vi gjorde loyall ministeriet opmærksom på, at fejlfortolkningen helt lå på deres side".

Forskerne prøvede at overbevise ministeriet om, at de burde trække pressemeddelelsen, men forgæves. Et dementi ville afspore debatten yderligere, lod argumentet fra embedsmændene.

> Undersøgelserne viser, at antallet af undervisningstimer ikke er afgørende for elevernes præstationer – hverken når det gælder læsning eller matematik og natur/teknik
>
> *(DPU-forskernes pressemeddelelse 11. dec.)*

Men fra ministeriets pressemeddelelse blev sendt ud, har minister Antorini lagt et politisk spor ud; hun har stn egen (semantiske) fortolkning af forskerens rapport. Og allervigtigst kørte hun den samme plade af ved et åbent samråd i Folketinget, hvor Christine Antorini fastholdt stn udlægning.

Siden har hun nøglet at kommentere sagen yderligere.

'Ministerens grundfortælling

"Ved samrådet gik det for alvor op for os, at vores argumentation faktisk ikke var trængt op gennem ministerie-systemet til ministeren. Det kunne se ud som om, at strategien er, at bare lærertimerne nævnes tilstrækkeligt mange gange, så bliver det til sandhed – og hvad undersøgelserne faktisk siger, går så i glemmebogen", siger Mejding. "Måske er ministeren i god tro, og problemet er, at hendes embedsmænd – og det er ikke dem, vi samarbejdede med – ikke har informeret hende fuldt ud? Eller måske er forklaringen bare, at når en minister har lagt en politisk grundfortælling ud, så bliver det i stg selv vigtigere end videnskabelige rapporter? Og det gør os selvfølgelig lidt harme, at hun kan underkende vores data og konklusioner med en pressemeddelelse".

Er jeres forskningsresultat et politisk problem for ministeren?

"Det er klart, at hvis en regering har en plan om at ændre folkeskolen, så der kommer flere lærertimer, så er vores forskningsdata ikke bekvemme. Men ellers skete der et sammenfald af flere elementer: Regeringen offentliggør sin plan i overslgtspunkter. Lige efter skal Lærerforeningen og KL forhandle ny overenskomst. Og skal KL opfylde regeringens krav om flere lærertimer, så skal de finde ud af, hvordan det gøres – uden at det koster kassen …"

Christine Antorini ved fremlæggelse af regeringens store folkeskolereform.

Forskeres troværdighed på spil

Forskerne insisterer på at holde fast i sagens substans.

"Det er et stort system at være oppe mod. Dette kunne måske være fristende at tie stille, for det giver besvær at sige et ministerium og en minister imod", siger DPU-forskeren. "Det er ikke behageligt, men alternativet er værre, hvis vi lader fakta i stikken. Hvis vi tikke nu gør indsigelse, risikerer vi, at misbruget af vores forskningsresultater går videre i eftertiden som det, der retfærdiggjorde et ensidigt fokus på timetallet. Samtidig er det jo vores troværdighed, som er på spil; forskning skal være grundigt bearbejdet og begrundet, ellers udhuler vi jo vores faglighed og autoritet".

> Fejlfortolkning af Timss og Pirls. Flere timer giver ikke en – ønsket – lige bedre resultater.
>
> To nye rapporter om danske elevers læsefærdigheder er blevet fejlfortolket i pressen. Timss-rapporten konkluderer, at alt andet lige vil værdiforøgende undervisningstid lede til bedre resultater for eleverne.
>
> *(Undervisningsministeriets pressemeddelelse 11.dec.)*

Kollegaen Peter Allerup har sagt, at omkostningerne ved at tie er store: "Jeg har før prøvet at sidde på mine hænder og kun råbt op i fagtidsskrifter, mens en debat rasede. Dengang handlede det om, at man blev dummere af at gå på små skoler – en påstand, der blev markedsført, lige før Lars Løkke Rasmussen (V) skulle gennemføre sin kommunalreform. Konsekvensen blev, at man nedlagde små skoler, selvom min forskning viste, at påstanden var forkert".

Sagens substans: Bedre kvalitet i folkeskolen

"Ministeren siger, at *'alt andet lige hjælper flere timer, men det skal være af kvalitet'*. Men når hun siger den sidste del af sætningen om kvalitet, så negerer hun den første del. Alt andet lige er der isoleret set nemlig ingen effekt af flere timer", forklarer Mejding. "Hendes eftersætning om kvalitet er jo rigtig nok, og netop den har støtte i vores forskningsrapport, for det handler jo om, HVAD der foregår i klasselokalet. Og det er altså uden sammenhæng med antallet af timer".

Opstår konflikten, fordi forskernes konklusion undermenerer regeringens og Antorinis politiske projekt om flere lærertimer?

"Vores konkluston er ubekvem, for den passer i hvert fald tikke til hendes grundfortælling om, at det er vigtigt, at lærerne bruger mere tid med eleverne. Vi siger, at det vigtige er, hvad de tilbringer tiden med, så det er en helt anden – og prædagogisk – boldgade".

Men hvis flere timer ikke er vejen til kvalitet, hvad er så jeres forslag til en bedre folkeskole?

"En del af den faglige-politiske strid om folkeskolen og om lærernes arbejdstider kommer formentlig til at handle om, hvordan ministeren og KL vil definere 'kvalitet' i timerne, og hvordan man bedst opnår det", svarer Mejding. "Vi kan og skal tikke komme med løsningen, one-size, på folkeskolens problemer, for virkeligheden er mangfoldig, og udfordringerne er forskellige fra skole, område og elevsammensætning. Men skal jeg overordnet – ud fra min forskningsviden – pege på de vigtigste elementer for kvaliteten, så handler det om lærernes individuelle kvalifikationer og om, at der er ro og orden i klasselokalet, for hvis der ikke er det, så falder kvaliteten …".

> Det er sindssygt vigtigt, at forskere bruger sager som denne her til at diskutere, hvad videnskabelig viden er og ikke er. Man skal tænke på, at forskere og politikere har to forskellige raisons d'être. Forskere skaber viden om verden og stræber efter at opnå erkendelse. Politikernes opgave er dermod at finde løsninger på problemer …
>
> ***Medieprofessor Maja Horst, KU (til Videnskab.dk)***

Sektorforskere og bestillingsforskning

DPU-forskerne er rutinerede forskere og har tidligere arbejdet som "sektorforskere" på området, og sektorforskning er fra tid til anden blevet beskyldt for at være "bestillingsforskning", hvor rekvirenten kunne bestille resultaterne. Men det afviser Mejding blankt:

"Som sektorforsker er det sådan, at man forelægger sine resultater for rekvirenten, for man offentliggør dem. Jeg har dog aldrig været ude for, at en rekvirent har lagt pres på mig for at ændre resultaterne – selv om nogle tydeligvts tikke har været glade for dem! Og jeg har ikke tidligere været ude for, at nogle har villet lave en anden historie, end min forskning kunne bære, som i dette tilfælde"

DPU-lektor Mejding afviser også, at forskerne i forløbet har været udsat for pression fra Undervisningsministeriets embedsmænd. Ledelsen på DPU eller på AU har heller tikke bedt dem om større tilbageholdenhed med kritik af en minister og ministeriet.

"Nej, tværtimod. Vi har klar opbakning til at holde fast i og præsentere vores forskningsresultater …"

HVAD GØR LÆRERE MINDST UGENTLIGT
FOR AT UDVIKLE LÆSEFORSTÅELSE?

86 % af de danske elever har lærere, der ugentligt beder dem:

- finde informationer i det, de har læst
- finde hovedbudskabet i det, de har læst
- forklare og underbygge deres forståelse

For mindst 95 % af eleverne i de lande, der ligger bedre end os, sker det mindst ugentligt (på nær Finland)

HVAD GØR LÆRERE MINDST UGENTLIGT
FOR AT UDVIKLE LÆSEFORSTÅELSE?

40 %-54 % af de danske elever har lærere, der ugentligt beder dem arbejde i dybden med de tekster, de læser på følgende områder:

- **Sammenligne med andre tekster, de har læst**
- **Forudsige hvad der videre sker i teksten**
- **Uddrage generelle pointer fra teksten**
- **Beskrive stil, ordvalg, teksttype**
- **Afgøre forfatterens synspunkt/intention**

For 63%-80% af eleverne i de lande, der ligger bedre end os, sker det mindst ugentligt (på nær Finland)

PROCENT ELEVER, HVIS LÆRERE
MINDST UGENTLIGT ...

Rapporteret af lærere

Land	Procent elever, hvis lærere beder dem gøre følgende mindst ugentligt…				
	Sammenligne det, de har læst med andre ting, de har læst	Komme med forudsigelse af, hvad der vil ske som det næste i den tekst, de læser	Generalisere og drage følgeslutninger på baggrund af tekstens informationer	Beskrive stil, ordvalg og teksttype i den tekst, de har læst	Afgøre forfatterens synspunkt eller intention
Rusland	88 (2,7)	84 (2,6)	98 (0,8)	83 (3,0)	96 (1,3)
Singapore	81 (2,1)	90 (1,7)	90 (1,7)	78 (2,4)	72 (2,3)
Hong Kong Kina	70 (3,9)	78 (4,0)	84 (3,3)	77 (4,2)	82 (3,7)
Danmark	51 (3,6)	50 (3,5)	54 (3,4)	41 (3,5)	40 (3,4)
Finland	39 (3,5)	44 (3,4)	66 (3,2)	24 (2,6)	15 (2,1)
Internationalt gns.	70 (0,5)	74 (0,4)	80 (0,4)	66 (0,5)	63 (0,5)

( ) Standardfejl angivet i parentes. Afrunding kan medføre tilsyneladende inkonsistens.

MINDRE VÆGT PÅ EVALUERING
END I DET ØVRIGE NORDEN

- Sammenlignet med Sverige, Norge, Finland er der færre elever i Danmark, hvis lærere:
- lægger vægt på at *monitorere elevernes igangværende arbejde*
- lægger vægt på at evaluere elevers fremskridt vha. uformelle prøver fra fx lærebøger

ELEVER, HVIS LÆRERE LÆGGER VÆGT PÅ

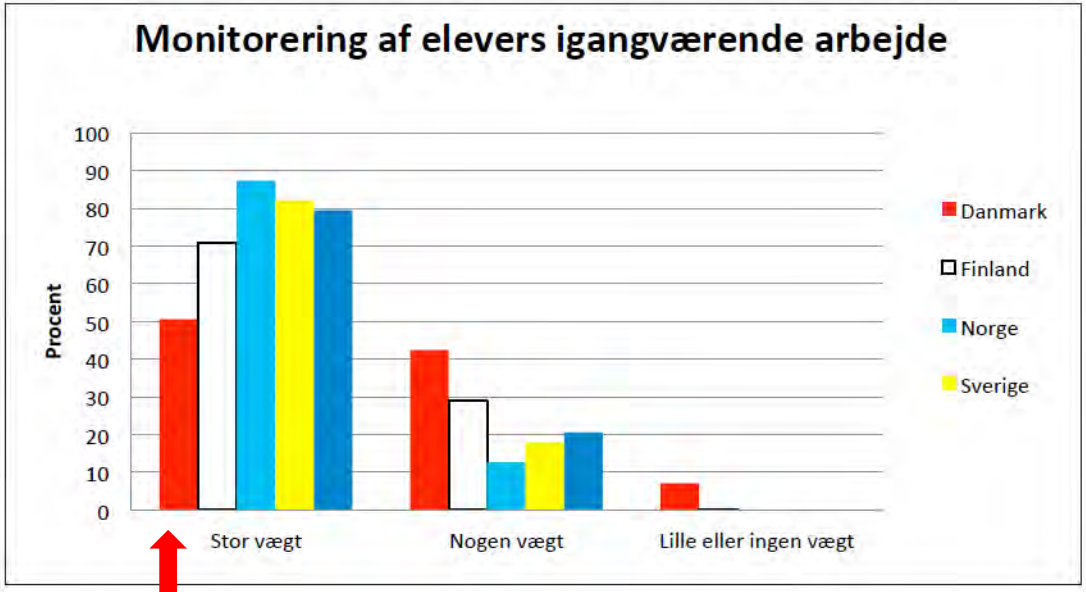

TO MÅDER AT EVALUERE ELEVERS FREMSKRIDT I LÆSNING PÅ

Stor vægt:
51% i DK
71 % i Norden

Stor vægt:
18 % i DK
31 % i Norden

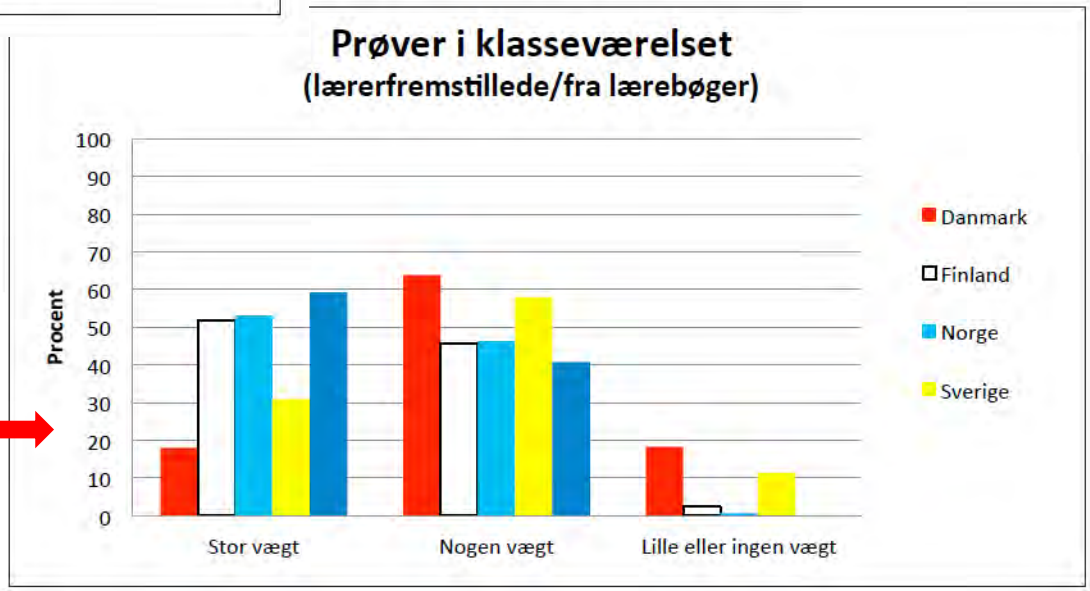

DET SKOLELEDERE BRUGER "MEGET TID" PÅ...

	DK	*Inter.*
• Fremme skolens uddannelsesvisioner	**24 %**	**59 %**
• Udvikle skolens faglige mål	**20 %**	**59 %**
• Følge lærernes implementering af mål	**6 %**	**48 %**
• Følge elevernes faglige fremgang	**11 %**	**55 %**
• Opretholde god atmosfære på skolen	**67 %**	**68 %**

SKOLENS FOKUS PÅ FAGLIG SUCCES

- Danske elever, der går på skoler, hvor skolen har et **meget højt fokus** på faglig succes klarer sig bedre.

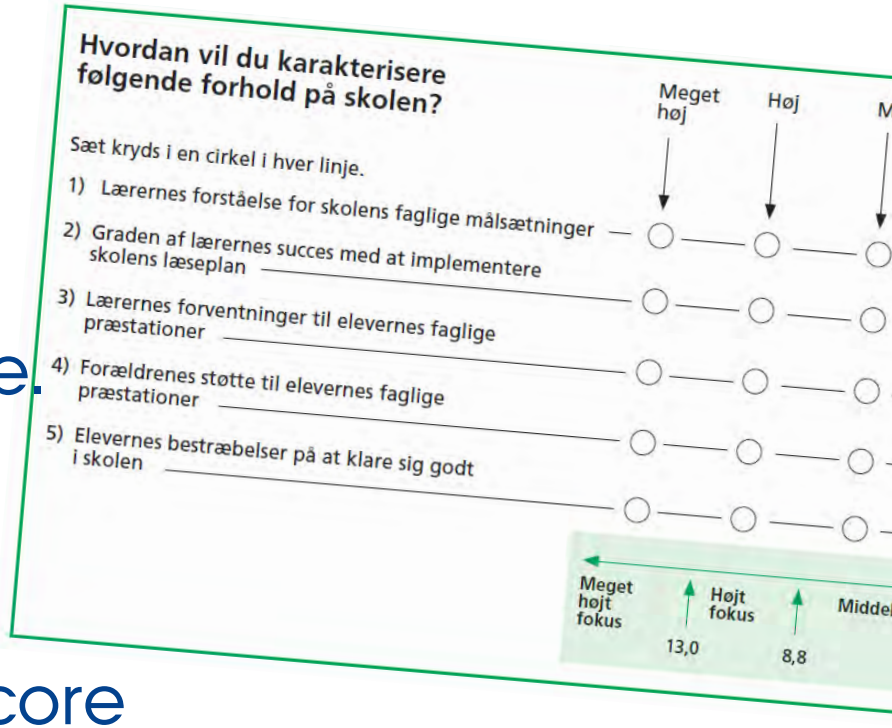
Hvordan vil du karakterisere følgende forhold på skolen?

Sæt kryds i en cirkel i hver linje.

	Meget høj	Høj	M
1) Lærernes forståelse for skolens faglige målsætninger	○	○	○
2) Graden af lærernes succes med at implementere skolens læseplan	○	○	○
3) Lærernes forventninger til elevernes faglige præstationer	○	○	○
4) Forældrenes støtte til elevernes faglige præstationer	○	○	○
5) Elevernes bestræbelser på at klare sig godt i skolen	○	○	○

Meget højt fokus — Højt fokus — Middel

13,0 — 8,8

- 24 -30 points forskel i læsescore om eleverne går på skoler med **meget højt** eller **middel fokus** på faglig succes

HJEMMETS BETYDNING 'SOCIOØKONOMI' OG SPROG

Sammenhængen mellem læsescore og bøger i hjemmet for børn der adskiller sig på om de taler dansk hjemme

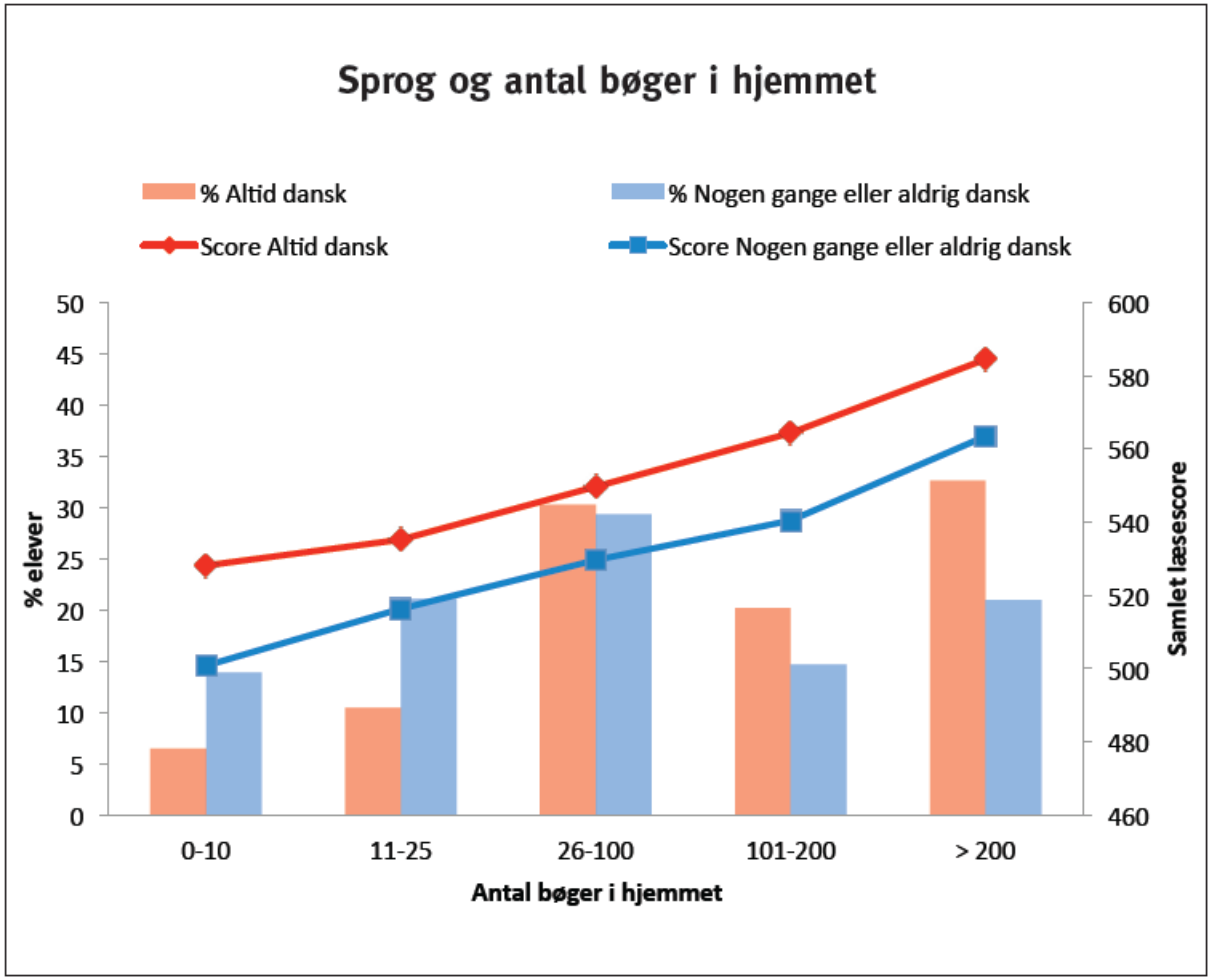

HJEMMETS BETYDNING -
SKRIFTSPROGLIGE AKTIVITETER INDEN 1. KLASSE

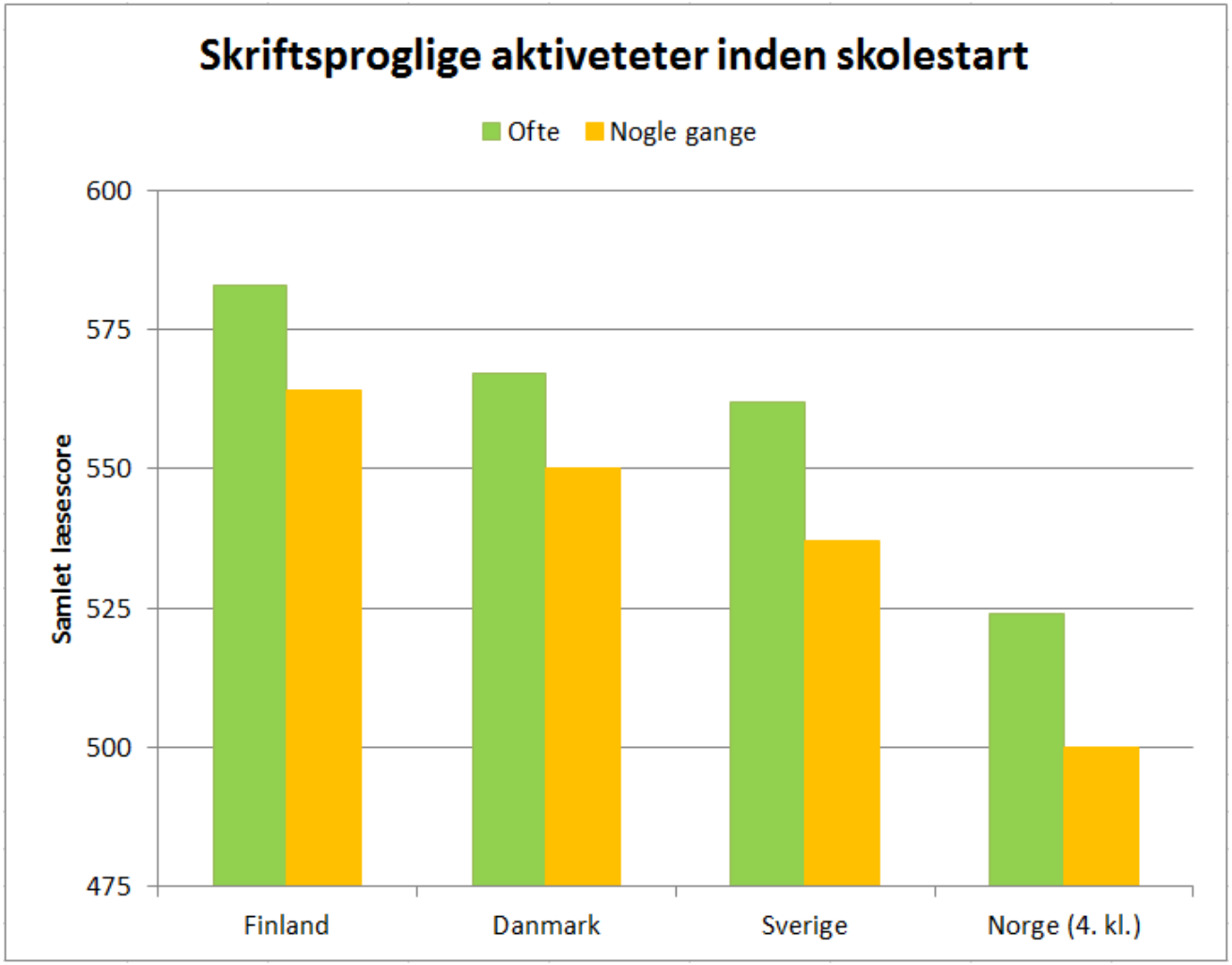

HJEMMETS BETYDNING –
SKRIFTSPROGLIGE FÆRDIGHEDER INDEN 1. KLASSE

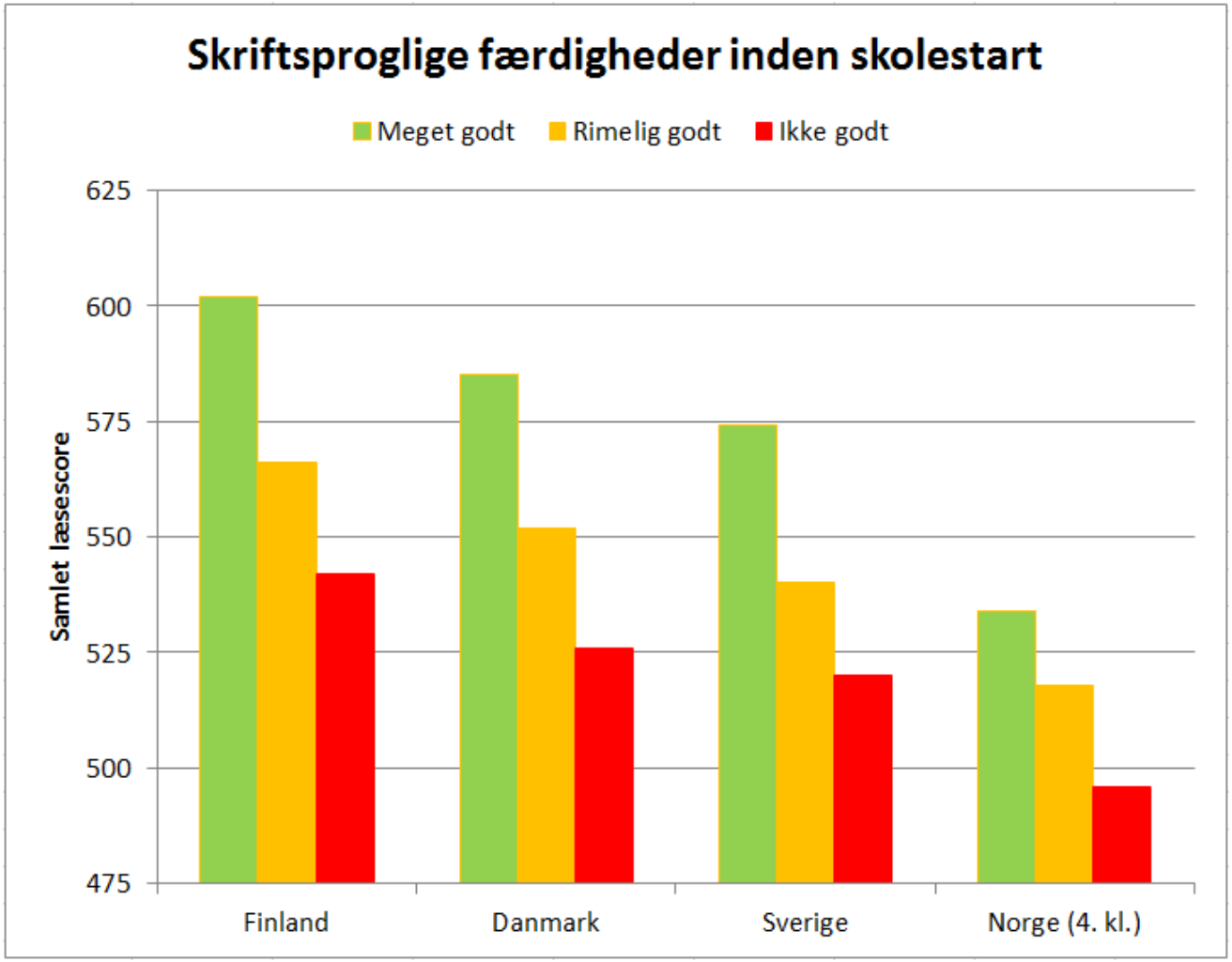

KONKLUSION

- Fremgang på 8 point siden 2006
- Kun fire lande forstår tekster signifikant bedre end danske børn i fjerde klasse
- Færre svage elever i fjerde klasse
- Eleverne er blevet bedre til at læse informerende tekster og bedre til at fortolke og vurdere det, de læser
- Danske lærere er dog mindre tilbøjelige til at lægge vægt på evaluering end det øvrige Norden – en forudsætning for at både svage og stærke læsere udfordres passende er, at læreren kender til styrker og svagheder

FORKLARING PÅ FREMGANG?
FRA 2006 TIL 2011…

- Flere dansklærerne, som i deres uddannelse har haft vægt på læsedidaktik/læsepædagogik siden 2006??
- Mere undervisning i læseforståelse i klassen??
- Mere fokus på faglig læsning i klassen??
- Mere fokus på elevernes selvstændige læsning og læselyst også på mellemtrinnet??

PIRLS 2016

› Hvad kan vi så få at vide nu?

- Er resultaterne stabile (en egentlig tendens)?
- Hvad er ét års forskel i læsning
- Hvordan læser man elektroniske tekster
- Slår baggrundsfaktorer igennem i læsningen

Der er meget vi kan lære endnu – så derfor en **stor tak**, fordi I vil være med til at hjælpe os med at beskrive dette!